

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 8.

జెన్నవట్టణము 1921 వ సం॥ అగస్టు నెల 13 తేది శనివారము

No. 112.

నంబరు ౮

ఈ రోజు తివాళి పంపత్తి రక్షా పణిమాస శుద్ధ దశమి ౧౦.

నంబరు ౧౧౨

ప్రభుత్వ ఋణ పత్రములు

మైనూరు ప్రభుత్వపు 1921 సం॥ రము ఋణములు.

ఇండియా ప్రభుత్వమువారి అనుమతి పుచ్చుకొని మైనూరు ప్రభుత్వమువారు ఈ క్రింద తెలుపబడు ఋణపత్రములను కొనువారలను కొరుచున్నారు:— ఇండియాదేశమునందు వారందరు యీ ఋణపత్రములు కొనవచ్చును.

(1) 10 సం॥ ముల బాండ్లు 1931 సం॥ రములో ఇవ్వబడును. వడ్డీ నూటికి సం॥ రము 1-కి రు 7.

సామ్య పుచ్చుకొనుట, ఇచ్చుట సరికిపరి.

(2) 20, 30 సం॥ రముల వాయిదా నూటికి సాల్సుకు రు 6-8-0 వడ్డీ పత్రములు నూటికి 97-8-0 చొప్పున అమ్మబడినవి, 1941, 1951 సంవత్సరములలో సరికిపరిగా సామ్య ఇవ్వబడును.

పైన తెలుపబడిన రెండు ఋణపత్రములకును బ్రతిమం ఇండియాలోను, మైనూరులోను ఇన్ కంటాక్సు ఉండదు.

ఈ ఋణములకు మైనూరు రెవిన్యూ, ఆస్తులు హామీగా నుండును.

షరతులు.

పై ఋణపత్రములకు ఇండియా ప్రభుత్వపు 5½, 6 వడ్డీ బాండ్లు మైనూరు ప్రభుత్వపు 4, 5½, 6½ వడ్డీ బాండ్లు గూడ రొక్కము క్రింద తీసికొనబడును. ఋణపత్రములను వాయిదానూటికి చెల్లించుటకు వేరేసామ్య విలువ జేయబడును.

పై ఋణపత్రములను ఆగస్టు మొదటి తేదీనుండి 31-వ అక్టోబరు తారీఖువరకు డబ్బు చెల్లించవచ్చును.

బాండ్లకు దరఖాస్తుచేసి ఈ క్రింద వివరింపబడిన ప్రెజర్లలోగాని, బ్యాంకులలోగాని వానిని విక్రయమునకు తీసుకొనవచ్చును:—

(1) మైనూరు సంస్థానమునందు అన్ని ప్రెజర్లు.

(7) ది నేషనల్ బాంకు ఆఫ్ కలకత్తా, సిల్హా, ఇండియా,

(2) మైనూరు బాంకు, దాని ప్రాంతములు.

బొంబాయి, మద్రాసు.

(3) ది ఇంపీరియల్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, బొంబాయి, మద్రాసు, ప్రాంతములు.

(8) ది సెంట్రల్ బాంకు, బొంబాయి.

(4) ది ఈస్టరన్ బాంకు, బొంబాయి, కలకత్తా.

(9) ది బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, బొంబాయి.

(5) ది అల్యంస్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, బొంబాయి.

(10) మర్కంటైలు బాంకి, బొంబాయి, మద్రాసు.

(6) ది తాతా ఇండస్ట్రీయల్ బాంకు, బొంబాయి, మద్రాసు.

(11) ది చార్టర్డ్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, ఆస్ట్రేలియా, చీనా,

(12) ఇండియన్ బాంకు, మద్రాసు.

[మద్రాసు.

ఈ ఋణపత్రములను గూర్చిన షరతుల వివరము లన్నియు మైనూరు ప్రభుత్వపు ఆగస్టు మొదటి తేదీ నెం. 588 రు. ప్రకటనలో తెలుపబడెను. ఈ కాపీలు వలయువారు వై చెప్పిన ప్రెజర్లలోగాని బ్యాంకులలోగాని వ్రాసిన బడయగలరు.

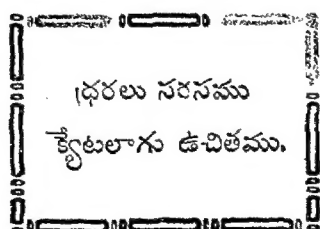
ఒంటివారముతోటా తుపాకి ను ప్రసిద్ధుగు కం వెనివారిచే చేయబడ్డది. (8088)

నానావిధములగు రివాల్యర్లు. ఆరులేక విరుతోటాలు యెక్కువ. [స్థాపితము ౧౮౬౩ సం.

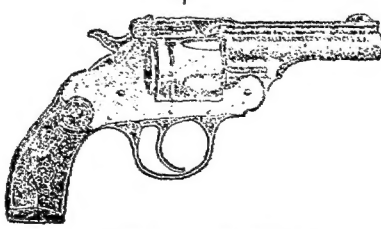

౧౨ సెంబరు.

నాళము-3౨, 3౪, 3౬ అంగుళములలో దొరుకును.

ధరలు సరసము
కేటలాగు ఉచితము.

చిన్నవి, జేబులో పెట్టుకొగలిగినవి కూడ దొరుకును.

యక. వి. రామానుజం శైలి అందు కం వెని, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

ఓట్ మోహిని

28౪౩

మీరు నాయునితోయి వచ్చినట్లయితే చాలా బడలికయొందో నమయానా వైసా పెట్టెద్దు దిండుకు నమయానా వైసా ఈ ఆర్డరును యింట్లోగిరింపిన పంపి రోవాత్తువలె జానకను యిచ్చి వనకన ఆనందమును ముఖమునకు కాలి నిచ్చును.

రోనినియా తెలము

నేనకకాలములో దివ్యునిగిరింపకూ వచ్చిన శిల్పిలలోక చలించి పొందెర్లమును యిచ్చును. అనేక స్త్రీలు ఉపయోగించుచున్నారు. ప్రపంచములో ఈ రెండును ప్రతి కుటుంబములోను భవ్యముగా ఎల్లవోట్లను విక్రయించబడును.

ఓట్ మోహిని ధర బుడ్డి 1-౩ రూ 2, 1, 0-12-0, 0-8-0
రోనినియా తెలము ధర బుడ్డి 1-౩ రూ 1-0-0

Shyam & Co, 9, Bander st, Madras. పీయూం కం వెని, 6 బండరువీధి, మద్రాసు.

మేలగు పాంపెక కలములు (1514

బ్రాడ్ బల్డ్	2-12-0	నెక్టుక	205	2-8-0
స్వాక	4-8-0	"	200	2-0-0
నానావిధములు	6-8-0	భాద్రక		2-8-0
కండి క్లిప్	0-12-0	నానా క్లిప్		0-2-0

సిరి బ్రాడ్ బల్డ్, స్వేదనకల్పి, బ్రీడ్లి కేసు, మద్రాసు.

ఇంద్రజాల మహేంద్ర జాలము

ఈ అపూర్వ గ్రంథములో జర్మనీ గారడి, యోగదృష్టి హస్తలాఘనము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంత్రకాస్త్రము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లపేక తమాషాలు విచిత్ర విశోదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టింపుట, జీవముతో సమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట, భూమిపైన గజమువలెను గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన ఆత్మదృక్కుముగా మేజిక్ షయగుల రని గ్యారంటి యిచ్చుచున్నాము. దీనికల రూ 4-0-0 అ. (2118-688) పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, ఒంగోలు. (గుంటూరు జిల్లా)

ఈ ప్రాప్తికను మద్రాసు జామియి స్టాకు కంపెనీల అసిస్టాంట్ రిజిస్ట్రారుగారియొద్ద
దాఖలు చేయబడియున్నది.

శ్రీ మీ నా క్షి మి ల్పు లి మి తె డ్.

[1918 సంవత్సరము ఇంజనీర్ కంపెనీల ఆర్ట్స్ నమసరించి ఇంకార్పొరేటు చేయబడినది]

మూలధనము రూ. 50,00,000.

వాటా 1-కి రూ 20 లు చొప్పున 2,50,000 వాటాలుగా విభజించబడియున్నవి.

ఈ దిగువ తెలుపబడిన ప్రకారము చెల్లింపవలెను :-

దరఖాస్తుతో రూ 5 లును, మంజూరైనప్పుడు రూ 5 లును, మిగిలినపైకమును తడవ 1-కి రూ 5 లకు ఎక్కువ కాకుండా దఫాలు వారిగా చెల్లించవలెను. ప్రతిరెండు దఫాలకు మధ్య మూడుమాసములకంటె తక్కువకాని వ్యవధి యుండును.

దైర్యులు

- 1 టి. ప్రకాశం ఎస్కైరు, బాం-అట్-లా, మైసూరుము, మద్రాసు
- 2 అబ్దుల్ హుస్సేన్ ఖలీలి ఎస్కైరు, వర్తకులు, మద్రాసు
(మెస్సర్స్ మహమ్మదు ఖలీలు అండు సన్స్)
- 3 గోకుల్ దాసు గోవర్ధన్ దాసు ఎస్కైరు, వర్తకులు, మద్రాసు
(మెస్సర్స్ మురళీదాసు రామ్దాసు అండు సన్స్)
- 4.సి.వి. బాలస్వామినాయుడు ఎస్కైరు, బాంకురు, భూస్వామి, మధుర
- 5 ఏ. రామస్వామిపిళ్లై ఎస్కైరు, వర్తకులు, భూస్వామి, మధుర
- 6 కారుముత్తు త్యాగరాజశెట్టి ఎస్కైరు, బాంకురు, మధుర
- 7 రాండీ కళ్యాణ్ జీ ఎస్కైరు, వర్తకులు, మద్రాసు
(మెస్సర్స్ కళ్యాణ్ జీ అండు సన్స్)

బాంకురులు

- డి ఇంపీరియల్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, మద్రాసు
డి ఇండియన్ బాంకు, లిమిటెడ్, మద్రాసు, మధుర
ఆడిటర్లు
ఎమ్. కె. డన్ డీకర్ ఎస్కైరు, బి. ఏ.ఎఫ్.ఎస్. ఏ. ఏ.,
(లండన్); ఎఫ్. ఎమ్. యు. 1/32 ఆర్బీనియన్ లిమిటెడ్, మద్రాసు
సాలిసిటర్లు
మెస్సర్స్ గ్రాన్ట్ అండు గ్రేటోరెస్, మద్రాసు
మేనేజింగు ఏజెంట్లు
మెస్సర్స్ కళ్యాణ్ జీ అండు సన్స్, 420, లంక శాలవీధి, మద్రాసు
రిజిస్టరు ఆఫీసు
420, లంక శాలవీధి, నాపుకాయపేట, మద్రాసు

ప్రాప్తికను.

(1) ఈ కంపెనీ సంఘమువారి మెమోరాండములో దెల్పినటుల మధురయందు వసుకుటకును నేయుటకును ఒక మంచీయంత్రాలను ఏర్పాటుచేయు నుద్దేశముతో స్థాపించబడినది. రంగులు నేయుటకుగూడ కావలసిన యంత్రములు రప్పించబడును. చుట్టుప్రక్కల ప్రత్తిపండు జిల్లాలలో మంచి ప్రత్తిని తయారుచేయుటకు కావలసిన జిన్నింగు అండు చెన్నీంగు ఫ్యాక్టరీలు స్థాపించబడును.

(2) వసుకుటట్టియు నేయుటట్టియు యంత్రాలయమునకు దక్షిణ యిండియా జేశముందు అధికమగు లాభము గలుగు నని వేరుగ చెప్పనక్కరలేదు. మగ్గముమీద నేయువారికి కావలసినంత నూలు, ఇప్పుడుండు యంత్రాలయమును సరఫరా చేయు టలేదు. ఈ క్షిరహిందూస్థానమునుండి చాలానూలు రప్పించబడుచున్నది.

(3) దక్షిణదేశముందు ప్రత్తిపండు ఫలములలో మధురజిల్లా ఉత్కృష్టమై నది. మంచి ప్రత్తి కార్మికవసతి చక్కగనున్నది. వైభవమైన రంగు నేయుటకు మిక్కిలి అనుకూలముగా నుండును.

ఈ యంత్రాలయమునందు చేయబడునగుట రైలు వసతియందుటచే అచుట్టు ప్రక్కల ప్రాంతముల జిల్లాలలో అతి శీఘ్రకాలములోనే అమ్ముడుపోగలదు.

(4) 5 లక్షలు విలువగల వాటాలు అమృతదగానే దైర్యులు వాటాలను మంజూరుచేయుటకు ప్రారంభింతురు.

(5) కంపెనీనిబంధనల ననుసరించి 250 వాటాలను పుచ్చుకొనినవారే కంపెనీ దైర్యులుగా నుండుట కర్హులు.

(6) దైర్యులకు ఈ క్రింద తెలుపబడిన ఆర్డరులు నుండవలెననియు, ఇంత మొత్తము ప్రత్తిఫలము యిచ్చుటకు ననియు ఈ దిగువ నిబంధనలలో నిర్ణయింపబడినది.

(106 నిబంధన) ఈ కంపెనీ దైర్యులు రూ 5000 లు విలువ గల 250 వాటాలకు తక్కువ కాకుండా పుచ్చుకొనవలెను. ఈ నిబంధన దీలెంచు దైర్యుల పట్ల అనువర్తింపదు ఈ ఆర్డరు లేకుండా వాటాదారులు దైర్యులుగా అట్టచేయ వచ్చునుగాని నియమింపబడిన 25 వ మాసములోగా 250 వాటాలు కొనవలసియుండును. అట్టచేయనియెడల నిబంధనలను అనుసరించి అన్ని వాటాలు కొన్నట్లుగా పరిగణించి అవిధముగనే మంజూరు చేయబడును.

(107 వ నిబంధన) ప్రత్తిసభకును హాజరు దైర్యులకు రూ 50 లకు అధికము కాని మొత్తమును ఇచ్చుటకు దైర్యులు నిర్ణయించెదరు. వాటా సర్టిఫికెట్లు ది

ర్లు మున్నగు ఇతరవాటియందు చేరాలు చేయుటకు పేర్కొనబడిన దైర్యులకు అధికముగా కొంతద్రవ్యము ఇచ్చుటకును. ఇదిగాక జనరల్ మిటింగునందు మంజూరైనవిధమున దైర్యులకు మరికొంతద్రవ్యము ఇచ్చుటకును. ఇట్టి మొత్తములు తమలో తాము నిర్ణయించుకొనువిధమున దైర్యులు పంపకొనెదరు. సం॥ రములో గా వారు భాగములను నిర్ణయించుకొనియెడల ఆ మొత్తములను దైర్యులు అందరు సమముగా పంపకొనెదరు.

(108 నిబంధన) మద్రాసునందు నివసించని దైర్యులకు మిటింగుకు హాజరు టకు వ్యయమైన ప్రయాణపు ఖర్చులను దైర్యుల నిర్ణయించెదరు. ఈ ఖర్చులతో బోర్డు మిటింగుకు వచ్చినందుకు రూ 50 లు కూడ నుపకరించును. ప్రత్యేకసంఘములయందు పనిచేయుటకు నియమింపబడిన దైర్యులకు ఈ నిబంధనల ననుసరించి కొంతద్రవ్యమును దైర్యులు మంజూరి చేయుచుండురు.

కళ్యాణ్ జీ అండుసన్స్ కంపెనీవారికిని ఈ కంపెనీవారికిని ఈ క్రింది ఖరారు వామా జారీ అయినది. కళ్యాణ్ జీ అండు సన్స్ కంపెనీపకులు నిర్వహించుచున్న రాండీ కళ్యాణ్ జీ గారును, వారి వెతుకవచ్చు హక్కుదారులును ఈ కంపెనీ రిజిస్టరు అయిన లేదీమొదలు 80 సం॥ రములవరకు ఈ కంపెనీకి మా నేటింగు ఏజెంట్లుగా పని చేయుదురు. వారికి ఎప్పుడైతొండుట నిష్ఠము లేకపోయినను రాండీ వామా నియతమును. కంపెనీ నికరలాభముమీద నూటికి రూ 10 లు చొప్పున కమీషనును నెల 1 కి రూ 1000 లు అలవెచ్చుకొందరు వారికి ఇచ్చుటకును.

ఈ కంపెనీకి మా నేటింగు దైర్యులుగా నుండుటచే, అయితే ఏ సంవత్సరము నందైనను పంచవలసిన డివిడెండ్లు చెల్లించబడిన మూలధనములో నూటికి 10 వ వంతు కన్న తక్కువమైనచో వీరికి అలవెచ్చుమాత్రమే యిచ్చుటకుగాని కమీషను ఇచ్చు బడిదు.

(10) ఈవై ఖరారువామా ప్రకారము కల్లిమనజీ అండు సన్స్ వారికి ఇచ్చు జీతము విషయమై ఆ కంపెనీ అధికారియు ఈ కంపెనీ దైర్యులలో నొకరగు రాండీ కళ్యాణ్ జీ గారు మిక్కిలి శ్రద్ధవహించురు.

(11) ఈ కంపెనీవారు చెల్లించవలసిన ప్రారంభఖర్చులు రూ 15,000 లుని అంచనా చేయబడినది.

(12) కంపెనీయొక్క నిబంధనలు ప్రాప్తికనులో నొకభాగముగా చేర్చబడినది.

(13) వాటాలు మంజూరుచేయబడిన 12 నెలలకు పిమ్మట వాటా సర్టిఫికెట్లు తయారు చేయబడి యిచ్చుటకును. అంతకుముందు ఇచ్చుటకు సాధ్యపడదు

(14) మంజూరు చేయనియెడల డిపాజిట్లు సంపూర్ణముగా తిరిగి వాపసు చేయబడును. దరఖాస్తుచేసిన దానికంటెను తక్కువవాటాలు మంజూరుచేయబడిన మిగిలిన మొత్తము మంజూరైన పిమ్మట నియ్యవలసిన మొత్తముక్రింద చెల్లుబెట్టుకోబడును. ఇకముందు నిర్ణయింపబడిన సమయమునందు చెల్లింపవలసిన మొత్తమును చెల్లించనిచో, ముందు చెల్లించిన మొత్తములకుడ వాపసు చేయబడదు వాటాలు రద్దుచేయబడును.

(15) ప్రాసెక్యూషన్లు, నమూనాఫారములు ఈ క్రిందిస్థలములందు దొరకును.

(1) కల్లియన్ డి ఆండు సన్స్ మద్రాసు, మధుర.

(2) ఇంపీరియల్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, మద్రాసు.

(3) ఇండియన్ బాంకు, లిమిటెడ్, మద్రాసు, మధుర.

(16) బోన్ఫైడు ప్రోకర్లకు దరఖాస్తులైన నూటికి రూ 2 లకు అధికము గాకుండా కమీషను యియ్యబడును.

మద్రాసు, 11-7-21.

టి. ప్రకాశం.

అబ్దుల్ హుస్సేను ఖలీలి

గోకుల్దాసు గోవర్ధనదాసు

వి. బాలస్వామినాయుడు

ఎ. రామస్వామిస్వామి

కె. త్యాగరాజశెట్టి

రామ్బే కళ్యాణ్ బి.

వాటాలకు నమూనాఫారము

శ్రీ మినాక్షిమిల్స్ లిమిటెడ్ డైరెక్టరులుగారికి,

420, టంక కాలనీస్, మద్రాసు.

మహాశయలారా,

మెస్సర్స్ కల్లియన్ డి ఆండు సన్స్ మద్రాసు.

ఇంపీరియల్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా.

ఇండియన్ బాంకు లిమిటెడ్, మద్రాసు, మధుర.

వై కల వెనీయెక్కు మూలధనమునకు గాను ప్రకటించినవాటాలలో నేను-మేము.....వాటాలను పుచ్చుకొనగోరి వాటా 1 కి రూ 5 లు చొప్పున.....డిపాజిట్టుక్రింద చెల్లించినాను-ము. నేను-మేము కోరినన్ని వాటాలనుగాని, దానికంటె తక్కువైనవిగాని ఎన్ని వాటాలు నా-మా కొసంగెదకో అన్నిటిని పుచ్చుకొనుటకు నేను-మేము సమ్మతించుచున్నాను-ము. మంజూరైనప్పుడు వాటా 1 కి రూ 5 లు చొప్పునను, తమకు రావలసిన మిగిలిన రూ 10 లు కోరినప్పుడు చెల్లించుటకు ఒప్పుకొనుచున్నాను-ము. మీ మెమోరాండమునందును కంపెనీయెక్కు నిబంధనలందును ప్రకటించిన ప్రకారము తమరు ఇచ్చినన్ని వాటాలకు నా-మా చేరు రిజిస్టరు చేసికొనుటకు ఇందుమూలకముగ తమకు హక్కు గలగఁ జేయడ మైనది.

సంతకము.....

మేర పూర్తిగ.....

వృత్తి.....

ఇరువామా.....

తేది.....

ఈ నమూనా ఆంధ్రదేశపు ప్రెస్ బిండి, డిపాజిట్టుచేయుచున్నప్పుడు సహకారమును సహకారమును సహకారమును

ఈ నమూనా ఆంధ్రదేశపు ప్రెస్ బిండి, డిపాజిట్టుచేయుచున్నప్పుడు సహకారమును సహకారమును సహకారమును

నమూనా డిపాజిట్టు చెల్లించినందుకు రశీదు

శ్రీ మినాక్షిమిల్స్, లిమిటెడ్

మొ.....

తేది.....

సం.....

ఈ.....1921 సం॥రం.....తేది: వై కం వెనీయెక్కు రూ 20 ల వాటాలకు గాను డిపాజిట్టుగా పంపిన.....రూ పాయలు..... నుండి ముట్టినది.

రూ.....

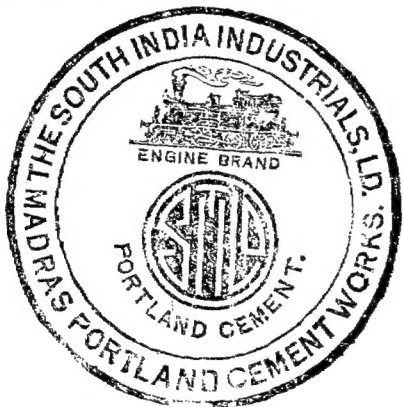
వై కం వెనీయెక్కు నిసనానీ సంతకము

(ఈరకీదు నిచ్చి మున్నందు వాటాల సర్టిఫికేటును పుచ్చుకొనుటకు దీనిని భద్రముగా యింపవలెను.)

ప్రఖ్యాతిపొందిన మాయెక్కు

“బ్రాండ్ పోర్టులాండ్ సిమంటు” “ENGINE” BRAND PORTLAND CEMENT

గవర్నెంటు డిపార్టుమెంటులు
హిందూ రాజ్యములు
గనులుత్రొవ్వ కంపెనీలు
కంట్రాక్టరులు

మదరాసు కార్పొరేషన్
మదరాసు పోర్టు ట్రస్టు
మునిసిపాలిటీలు
ఇండ్లుకట్టవారు

అందరును విశేషముగా వాడుచున్నారు. ఎలననగా:-

1. మాయెక్కు “ఇంజిన్” బ్రాండు పోర్టులాండ్ సిమంటు శుద్ధమైన మూలవస్తువులతో చేయబడుచున్నది.
2. బ్రిటిష్ స్టాండర్డ్ స్పెసిఫికేషన్ (British Standard Specification) ప్రకారము శుద్ధముగా చేయబడుచున్నది.
3. అనేకరకములు చేయక, ఒక్క-తేరకము ఎంతవాగుగా చేయవచ్చునో అంతవాగుగా చేయబడుచున్నది. వైజెప్పిన కారణములచేత అందరును దీనినికొని కట్టడములకు వాడుచున్నారు. కట్టడముల బలమి సిమంటులతో యున్నదని అందరికిని తెలిసియున్నది.

సిమంటు తీయనప్పుడు “ఇంజిన్” బ్రాండు అడిగి తీసికొనినయెడల కట్టడములందు ఎలావములు కలుగజేరవు. సిమంటు వాడుటయందు ఏసంశయములు యుండినను మాకు వ్రాసిన వివరముగా వ్రాయు. అయి.

ది మదరాసు పోర్టులాండ్ సిమంటు వర్క్స్

సొంతదారులు:

ది సౌత్ యిండియా యిండస్ట్రియల్స్, లిమిటెడ్

పోస్టుబెట్టు 101, మదరాసు.

THE MADRAS PORTLAND CEMENT WORKS.

Proprietors.

THE SOUTH INDIA INDUSTRIALS, LTD.

Post Box 101, MADRAS.

International Ad. Service. S-83.

నమ్మకము

బంగారు, వెండిరత్నముల

నగలును ఇతర వస్తువులను

వాతను యిచ్చిన పుచ్చుకొని వైకము ఇవ్వబడును

ఉమిడి-రామయ్య శెట్టి,

గురుసామి శెట్టి కంపెనీ

25, వై నాబాబు రోడ్, మదరాసు.

నగలు వాణ్యముగాను పూచీతోడ * సరియైన ధరలకు తయారుచేసి విక్రయించుటకు వంతుడును. తయారున తనివాటిని అతిక్రమముగా అర్జునమేరకు తయారుచేసి యివ్వబడును. ఒకసారి అర్జున యిచ్చి నగలు తయారు చేసికొన్నవారి వలన మా నమ్మకము తెలిసికోవచ్చును.

మూలికామరము

ఇది సర్వవ్యాధులను మూలికలచేతనే పోగొట్టు సాధనమును బోధించును. వైద్యుల సాయము లేకయే మందులను తయారు చేసికొనవచ్చును. వెల రూ 1. వి.సి. వేరు. సి.మునుస్వామి మొదల్యారు నన్ను, (8088) పెం 41, లింగిశెట్టి వీధి, మదరాసు.

స్వరాజ్య భజనకీర్తనలు

రా.కా.శములు, మాదిరి పట్టు గల 50 కీర్తనలు 0-4-0

దేశీయ కీర్తనలు

కాతియగీతములు, క్రొత్తది గల 40 కీర్తనలు 0-8-0

దేశీయ పదము

చక్కని పాట. 260 పదములు. అనేకరకములు 0-2-0

ఈ మూడు పుస్తకములు వి.సి. ద్వారా 0-14-0 అవును.

టి. వి. నుబ్బరావు, గవర్నరువేట, బెజవాడ.

1880 408

(2930)

నూలు బట్టలు

అను లెస్సించి స్వాతంత్ర్యమును. ఎడనమల్ లేఖరాజ్ అందు తో.

జనాను విజయ/1 భూమి. 44, రెవెన్యూ జమీన్ రోడ్డు, మదరాసు.

చేపలపొడి యంత్రములచే
తయారుచేయబడిన
చేపల ఎలుపు
ఎముకల పొడి
ములగు వాటినికూడ
ఉపయోగింపుడు.

ఇతర వివరములను ధరలను ఈ క్రింది పట్టికములలో కానిన తెలుపబడును:-

లేక మనస్సు మద్దూరి చలమయ్యి, నలూరు, కృష్ణాజిల్లా. ఎన్. జి. కృష్ణతియ్యంగాది, బ్యారక, మధురజిల్లా. పి. జి. రామచంద్రరావు, ఘోస్తి, నామకల్. టి. ఆర్. రామనుజుడి, శ్రీవేంకటాచలం, చెంగల్పట్నంజిల్లా. ఆర్. పిల్లలొకాచారి, తిరుచిరీ, తంజావూరు జిల్లా. టి. ఎన్. పెంకిపేర్కొండయ్య, సస్వాసిగామం, తిరువల్లూరిజిల్లా. 301

301 2

No. 46, Rattan Bazaar Road, G. T. Madras.

[illegible]

1. అర్థకాశ్రమము ప్రధానకాళిలో తగ్గించుట దీని
లో కొన్ని భాగములకు తృప్తిప్రదాని కుశ్రమముగాని మర
కము వాటివలన, ఎదురుతి దిగుతుము మొదలయినవి.
సామాజికవర్గములో సేవకు ముందు దీనివల్ల నొక్కడభి
మాన కాళిగా నిరయించుట.

2. తెలుగు అభిమానములలో నొక్క యింకొకగా జేప్పుట దీనికి, వరసిన గ్రంథములు. విజయవల్లభము, మొల్ల రామాయణముల కొన్ని కాండలు ప్రతాపసిద్ధికి నాటకము రాణిమారి యుద్ధము (పతల) వీటిలో కొన్ని వరసిన గ్రంథములగా భేర్వలెను.

వేలూరి సత్యనారాయణ

గవర్నమెంటువారి ప్రకటన

ఒకప్పుడు, ఒకటి ఒకప్పుడు, మూడో వైపున చీరములు వైపున
కానీ ఒకటి దారి నితరం నడుచుచు ఉన్నది. ఇదిగో ఇదిగో
చీరములో ఉన్నది చేతులు పెట్టి. ఒకటి ఒకప్పుడు 80-8-90, ఒకప్పుడు
80-2-50 మూడో వైపు 150-10-350 ఉన్నది. ఇది
నేలలో ప్రకారము చీరములు ఉన్నాయి. మూడో వైపు
రే అలవెట్టు అందదు.

(8) బట్టికూగి (తత్వకముగా ప్రయోగము చేయటము గావలసిన యేర్పాటు బట్టి నేను చేయను అధికారి చేయవలెను.

(4) నేను 100 అధికారి ఆ అంశం కోర్కెగా యివర ప్రశ్నా
చిట్టలకు ప్రశ్నలంద ముందుకు ఉత్తరమును తోసిన యివర
జూరక గూడ వున్నట్లునవచ్చును. ఈ ప్రశ్నాగ్రతలు ప్రశ్న
కొనని కోసిన దీక్షలు అధికారి పట్టవేయవచ్చును.

ఈ విషయమై శ్రవణంబు దే లై శ్రవణానికి సాక్షుడనవలె
నని కోరుతున్నాము. ఈ క్రిందివిషయములను జట్టి తప్పిందో
నిది తనిపెట్టవచ్చును. చర్యము ఎట్టులాంటిది గోల్ల తిన్నవై న
శ్రమమును మొందుచోలియింపకుండు విధలియిన చాడకుచాడకు
గా నుండుకు మొదలవలెనని.

ఎడిన శాస్త్రజ్ఞుడు.

F. E. Vaid Esq., Branch Secretary
Oriental Assurance Building,
Post Box No. 8, Madras.

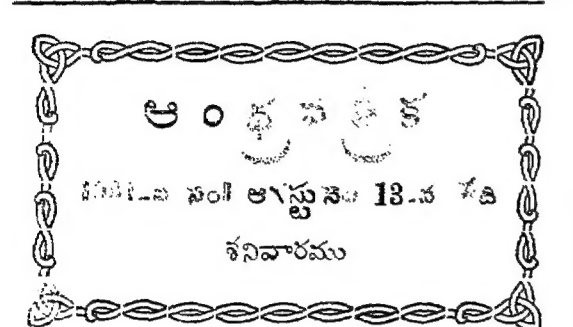
[illegible]

హిందీ భాష విశేషము.

తృతీయముద్రణము పూర్తి అయి విక్రయమునకు సిద్ధముగనున్నది. ఇదివరలో మాకు దరఖాస్తులు వంపిన వర్తకులకును, ఇతరులకును ఈ గ్రంథముల పంపు నేర్పాట్లు చేయుచున్నాము. ఈ గ్రంథ విక్రయమువలన సామ్యంతయు తిలక్ స్వరాజ్యనిధికి సమర్పించబడును కాని వీటిని తిరుగ గొట్టక గౌరవించెద రని కోరుచున్నాము.

హిందీ మొదటివాచకము తయారగుచున్నది. ఇంక పక్షము రోజులలో వెలువడగలను. కావలసినవారు దరఖాస్తులు వెంటనే వంపవలెను.

ప్రతి 1-కి పోస్టు ఖర్చులు సహా 0-9-0.
మరియూర్ధన ఖర్చు 0-2-0

రాజ్యాంగ సంస్కరణములు

సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము.

రాజ్యాంగ సంస్కరణములవలన, విప్లవకరములగు మార్పు లేర్పడెనని, సిద్ధాంతాంశము వారు భీతికెందుచుండిరి. హిందూ దేశపు రాజకీయ శయములపట్ల సానుభూతిగల చార్ల మెంటు సభ్యులు సయితము, రాజ్యాంగ సంస్కరణములవలన స్వపరిపాలనాంశములు దేశమందంతటను మొలకలెత్తెననియు, వీనిని నమ్ముకొనిన గమ్యస్థానమును త్వరలో జేరుటకు వీలగుననియు, చాటుచుండిరి. మితవాదనాయకులు, సంస్కరణములమూలమున మహద్భాగ్యము చేకూరెనని ఉద్విగ్నముచున్నారు. ప్రజల యభిప్రాయము మాత్ర మిందుకు విరుద్ధముగ నున్నది. సంస్కరణములు ప్రజలకు నిజాధికారమును హస్తగతముచేయలేదని, వారికి బాగుగ పొడగట్టినది. శాసనసభల ఎన్నికలు బహిష్కృత మయినవి. నూతన శాసనసభలు దేశమున కెట్టిలాభముల నెసగెనో కరతలామలక మయినది. ప్రతికూలుర కిదివరకుగల భయము సహితము తొలగిపోవుచున్నది. శాసనసభలు ఆటవస్తువులను సంగతి వారికిని గోచరించినది. కామన్న సభలో, సర్ విలియం డేవిడ్సన్ గారు ఒక ప్రశ్న నడిపిరి. ఎన్నికల ఫలితముబట్టిచూచిన, వెనుకటి పరిపాలనావిధానమున కెట్టి లోటు వాటిల్లలేదనియు, ప్రజాప్రభుత్వము స్థాపించబడక, ప్రజలకు ప్రాతినిధ్యము వహించని స్వల్పసంఖ్యాకుల పరిపాలనము మాత్రము నెలకొనిన దనియు, వారు సూచించిరి. మాంటాగు గారిందుకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు, హిందూ దేశమునందు సంశ్లేష్టికర మగు నియోజకవర్గమును సంపాదించగలిగినచో, సంపూర్ణ స్వపరిపాలనమును స్థాపించుటకు గల ముఖ్య భ్యంతరము తొలగిపోవునని నుడివిరి. మాంటాగు గారి సమాధానముబట్టి మాంటుఫర్డ్ విధానపు ప్రధానలోపమును గ్రహించవచ్చును.

మాంటుఫర్డ్ విధానము, ప్రజల స్వపరిపాలనా సామర్థ్యమునందు విశ్వాస ముంచుట లేదు. హిందూ దేశములో తగిననియోజకగణము లభింపదను వనిశ్వాసముతో, నది ప్రారంభమయినది. అందుచే తనే ప్రజల సామర్థ్యమును పరీక్షించుట కది తల

పెట్టి, స్వపరిపాలనాభావము నయినను బ్రసాదించుటకు వెనుదీసినది. పదివత్సరముల పరీక్షను నెలకొల్పుట కదియే కారణము. ద్వంద్వప్రభుత్వ విధానమును ప్రవేశపెట్టుట కదియే కారణము. అంతరములను సూచించుట కదియే కారణము. సంస్కరణ శాసనోపయోగ మెంతవరకు గలదో, ఆంగ్ల దేశములో కూడ పొడగట్టుట చేతనే, ప్రతికూలురు సద్దుమడగియున్నారు. మాంటాగు గారు తమ మనోభావమును మరియొకమారు సువ్యక్త పరచిరి. హిందూ దేశములో సంశ్లేష్టికర మగు నియోజకవర్గము లేదని మాంటాగు గారేల తలపోయవలయునో తెలియదు. నియోజకవర్గము, దానియంతట యది యుద్భవించును. దాని నేర్పరచి నపుడే అది ఉద్భవించగలదు. క్రస్తుత శాసనసభలకు సరిపోయెడి నియోజకవర్గము సయితము దొరకదని పాలకులు భయపడియుండిరి. ఆభయము దీరిపోయెను. అట్టి సంకుచితవర్గము, ప్రజాభిప్రాయ ప్రకిటనమున కేమాతము సరిపోవదని, ఇప్పుడెల్లరకు గోచరించుచున్నది. స్థానిక సంఘములకు ఎన్నికలు ధారాళముగ జరుగుచున్నవి. ఎన్నికదారులు తమ బాధ్యతలను గుర్తెరిగి పనిజేయుచున్నారు. అందుచే సంపూర్ణ స్వపరిపాలనమునిమి తము శాసనసభలకు నియోజకవర్గము లభింపదనుట పరిహాసాస్పదము. సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము ననుభవించుటకు, సార్వజనిక ప్రాతినిధ్య ముంచుట యావశ్యకము లేదు. సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము ననుభవించెడి ఇంగ్లండు మొదలగు దేశములలో జనులెల్లరకును వోటుల నిచ్చెడి యధికారము లేదు. లేకున్నను, ప్రజల స్వపరిపాలనాసామర్థ్యము నెవరును శంకించుట లేదు.

ఆంగ్ల దేశములో నున్నంతటి నియోజకవర్గమును హిందూ దేశములో నేర్పరచుట యసంభవము గాదు. సంకల్ప మున్నచో, పని తక్కుక నెరవేరును. సార్వజనిక ప్రాతినిధ్యమునకు సయితము, హిందూ దేశము అర్హురాలై యున్నదని చెప్పవచ్చును. తగిననియోజకవర్గము లేదను నాక్షేపణ మాంటాగు గారి మనమును ప్రధానముగ వేధించుచున్నచో, ఎట్టి నియోజకవర్గము తమ మానసిక వీధియందున్నదియో, వారు దెలుపుట యుక్తము. అట్టివర్గము నేర్పరచెడి బాధ్యతను ప్రజలకే వదలిపెట్టిన, ఆ ఏర్పాటుల నన్నిటిని వారే చేసికొనగలరు. అప్పుడు మాంటాగు గారు తమ సందేహమును బాపుకొనగలరు. అందుకు బదులుగ, ఏదియో నొక సందియమును మనమునందుంచుకొని, ముప్పుదిమూడుకోట్ల భారతీయుల సంకల్పమునకు అడ్డుదగులుట, మాంటాగు గారికి పాడిగాదు. ప్రజలలో విద్య తగినంతగ వ్యాపింపలేదని, వారి యభిప్రాయమేమో. విద్యా వ్యాపకము తగినవరీక్ష కాదని, వారే వెనుక దెలిపియుండిరి సామాన్య ప్రజల లక్షణములను పరీక్షించిన, భారతవర్షము ఇతర దేశములకు జేసి కిని దీసిపోవదనుట నిశ్చయము. వ్యవహారజ్ఞానము నందెమి, బుద్ధికుశలతయందెమి, ధయాదాక్షిణ్య ది సద్గుణములయందెమి, వినయవిధేయతలయందెమి, హిందూ దేశ ప్రజలు అనాదినుండియు ప్రసిద్ధి పడసియుండిరి. విదేశములకు పనిపాటలనిమి తము వెడలిన కూలీలు సయితము స్వీయగౌరవమును దేశగౌరవమును కాపాడుటయందు అప్రతిమాన మగు ధైర్యసాహస సాశీల్యవిశేషమును గనుబటచి, మెప్పువడసిరి. దక్షిణాఫ్రికాయందు, గాంధీ మహాత్ముని నాయకత్వముక్రింద హిందూ దేశ కార్మికులు చూపిన అహింసావ్రతదీక్షయు, త్యాగ భావమును, సహనశీలమును, చారిత్ర ప్రసిద్ధము. నేటిదినము భారతవర్ష మంతయు మరల గనుబట

చుచున్న అద్భుతనిశ్చయము, వారి సంపూర్ణ స్వపరిపాలనాభిలాషకు నిశ్చయముగాదా?

కన్యాకుమారినుండి హిమాచలమువరకును, స్వపరిపాలనానీచికలు తమ సౌరభమును వెదజల్లుచున్నవి. ఉన్నతభావములు ప్రజల హృదయములను పల్లవించజేయుచున్నవి. మహాత్ముని యుద్బోధము, ప్రజల నేకపాతేబద్ధుల గావించినది. వివిధ జాతులును, తమదృష్టిని ఏకలక్ష్మ్యమునందు నిలిపి యుంచినవి. ప్రజల సంపూర్ణ స్వపరిపాలనాభిలాషను స్ఫుటపరుచుట కీసంగతి చాలదా? స్వపరిపాలనాబాధ్యతను వహించుటకు, ప్రజలు తగియున్నారనుటకు, తిలకు స్వరాజ్యనిధికి కోటిరూప్యముల పై మొత్తమును చెల్లించుటయే ప్రజలనిదర్శనము. కాంగ్రెసుసంఘమువారి యా దేశమును శిరసావహించి, ప్రజలు స్వగౌరవమును వృద్ధిజేసికొనిరి. ఎట్టికష్టములకయినను నోర్చి, తమ మనోరథమును సఫలపరచికొన, వారు ప్రయత్నించుచున్నారు. కాంగ్రెసుసభద్వారా, తమ సామర్థ్యమును ప్రజలనేకమారులు వ్యక్త పరచియే యుండిరి. మాంటాగు గారు, కాంగ్రెసుసభ వారితీర్మానములనేల గౌరవించగూడదు? సంపూర్ణ స్వపరిపాలనమును కొనసాగించుట చేగలిగెడిలా భవన్యములను ప్రజలను భవించుటకు సంసిద్ధులుగ నున్నారు. తప్పులుచేసి దిద్దికొనుపాకు- ప్రతిజాతికినిగలదు. ప్రతిజాతియు తనప్రతిభ ననుసరించి కట్టుబాట్ల నేర్పరుచుకొనును. ఇతరులు వానిని విధించుట, నష్టదాయకము. ఈసంగతిని సిద్ధాంతమునందు మాంటాగు గారయినను గ్రహింపకతీరదు. అట్టితరీ, సంపూర్ణ స్వపరిపాలనపు ఏర్పాటులవిషయమై వెంటనే యాలోచనలనయినను నేల గావించకూడదు? మితవాదులు సయితము, చేజిక్కిన సంస్కరణములతో సంశ్లేష్టి జెందినను, ప్రజల స్వపరిపాలనార్హతను శంకించుటలేదు అనవసరముగ నిరాకరణోద్యమమును నిరసించుటకు బదులుగ, మాంటాగు గారికిగల సందియమును మితవాదులు బాపుట మేలుగనుండును.

హిందూ దేశమునకు నానాజాతుల సంఘము నందును సామ్రాజ్య సమావేశమునందును సభ్యత్వము లభించినది. ప్రపంచవ్యవహారములను నిర్ణయించుటకు హిందూ దేశ ముపయోగమునకు వచ్చుచుండ, స్వపరిపాలనము ననుభవించు పట్ల మాత్రము హిందూ దేశము పనికిరాదని ప్రతిపాదించుట కెటుల సరిపడునో తెలియదు. మాంటాగు గారు కొరగానియభ్యంతరముల నెదుట నుంచి ప్రజాశయములను భంగపరుప నెంచునెడల, దేశమునందు పరిస్థితులింకను విషమదశకురావచ్చును. ఫిలిప్పైనుదీవుల ప్రజలకు, సంపూర్ణ స్వరాజ్యము అమెరికను ప్రభుత్వమువారిచే వాగ్దానము చేయబడెను. అంతరంగిక స్వపరిపాలన మాదేశమునకు ప్రసాదించబడినను, అమెరికనులు తమవాగ్దానము నింకను చెల్లించలేదని, వారు కుపితులై యున్నారు. ఫిలిప్పైనుదీవుల సభ కధ్యక్షులగు మాన్యుయల్ క్విజ్ గారు అమెరికా ప్రతికాప్రతినిధులొకరితో ముచ్చటించుచు, సంపూర్ణ స్వరాజ్యము నొసగుట కొకతేదిన నిర్ణయింపవలయు ననియు, వాగ్దానభంగము జేసినయెడల, దేశములో విప్లవము సంభవించుననియు, ఫిలిప్పైనుప్రజలు తమయనర్హత నెన్నడును అంగీకరింపరనియు, స్వాతంత్ర్యసమస్యపరిష్కారము భావమునకు సంబంధించిన దనియు, జపానుతో అమెరికాకు యుద్ధము సంభవించునెడల, ఫిలిప్పైనుదీవులు అమెరికాపక్షము జేరుననియు, అయినను తమయిచ్చను నెరవేర్చక తమను బాధపెట్టుచున్నపుడుమాత్రము అమెరికావారిపక్ష

[illegible]

దేశ మెల్లదే త్రాగుదును మాస్సిందు ప్రయత్నములు
జరుగుచున్న యీ కాలమున, అన్ని తాలూకాలందును పట్టణము
లందును సారాకల్లుదుకాణముల పాటలు తగ్గిపోవుచుండగా,
కొన్ని చోట్ల బొత్తుగ పాటలే లేచుకొనితొలగా మా బందరుపుర
మున కల్లుదుకాణములపాట అరువేలు మెగిగదని చెప్పుటకు
స్థిగుచున్నది. అన్నిచోట్లను పాటలు మానివేయుచున్నార
నియు, వార్తలు తెలిసికొలదిని మాకు లభ్య హెచ్చుచున్నది.
కావున పెద్దలు తీవ్రప్రయత్నములకు గడంగిరి. అన్ని రాజకీయ
సాంఘిక, కుటుంబారున నేకమై మధుహాసనిషేధక సంఘముగ
నేర్పడిరి. ప్రయత్నములు రగు వేయూర రామచంద్రరావుగారు
కాతా శ్రీరామకృష్ణి గారు మున్నగుకొందరు శ్రద్ధగపనిచేయు
చుండిరిని చెప్పుటకు సంకలించుచున్నాము. మిదై సంపత్తి
రాయుడుగారు కలానీకులతిలకుడు వైవారికి తోడునిడమై
నిలిచి వానిప్రయత్నములను ఫలప్రదములగ నొనర్చుచుండెను
పీరు పాటదారులయిండవేటలు తిరిగి తమ పాటల రద్దుచేయుం
చు కొనుదని ప్రోత్సహించుచున్నారు. విశ్వబ్రాహ్మణుల పాట
దారును బ్రాహ్మణపాటదారును నిర్దుకొనిరి. తక్కినవారు
సర్దాంగీకారమును మాత్రమే తెచ్చుచుండిరి. వై సంఘమువారు
తాడిచెట్ల యజమానులయొద్దకు బోయి వారిచెట్లకు గీత కియ్య
వని వాగ్దానపత్రముల వ్రాయుచుకొనుచున్నారు. వారితాళ్ళ
కు అరులు కొట్టించివేసి యీ వత్సరము గీతకు పనికిరాకుండ
చేయుచున్నారు. కమ్మర్ల చుట్టునిరిగి వారు లాట్టెలు చేయకుం
డ ప్రమాణముల జేయుచుచున్నారు. కమ్మర్ల కత్తులు చేయ
కుండ ప్రయత్నింపకున్నారు. త్రాగెడివారిని సమీపించు మా
ర్గము దుర్గమును కదా? ఈ క్షీరానుగ్రహములన ప్రయత్న
ములు సఫలీకృతము లగుగాక. ప్లివర్తను, నుద్యోగులను, విద్యార్థ
ులను, విద్యాధితులను సత్కర్తమునకు ద్రిష్టవోషినను నాయ
కుల తి మద్దపాన నిషేధోద్దగ్ధమున జనుకొని రగుదురుగాక.

దుర్దత్తనామ సం||రం శ్రావణ శు||ం, శనివారము

శ్రీ సీతా మహాలక్ష్మీ మానసపూజ

(వెదురుమాడి శేషగిరిరావుగారు.)

శ్రీరామగుణమ్మ సీతాదేవి
చేపట్టి కృపణేలు సీతాదేవి
సిరుల నియ్యగదమ్మ సీతాదేవి
చేరికొల్లెదనుమ్మ సీతాదేవి
శ్రీమహాలక్ష్మీనో సీతాదేవి
చిత్తమున నిల్చుమా సీతాదేవి
చింతలను తొలగించు సీతాదేవి
చిరునవ్వు వెలయంగ సీతాదేవి
చెలగి నీపాదముల సీతాదేవి
నేమింతు మేప్రార్థ సీతాదేవి

చేకొనుము పాద్యమ్మ సీతాదేవి
సిరిమించునర్థమ్మ సీతాదేవి
సింగారవతిమ్మ సీతాదేవి
సింహానందిణి సీతాదేవి
శ్రీతి నాచమనంబు సీతాదేవి
మాతలికన్త్రంబు సీతాదేవి
జగదేకమాతనే సీతాదేవి
చేకొను నివేదనము సీతాదేవి
కర్పూరహారతి సీతాదేవి
గైకొనుము తల్లిగో సీతాదేవి
మంత్రపుష్పంబిదిగో సీతాదేవి
మంగళంబుల నిమ్మ సీతాదేవి
జయమంగళము లిమ్మ సీతాదేవి
శుభమంగళము లిమ్మ సీతాదేవి
వరమంగళము లిమ్మ సీతాదేవి

చరణంబు లంటుచును సీతాదేవి
చేరి మ్రొక్కెదనుమ్మ సీతాదేవి
ఇహసుఖంబుల నిమ్మ సీతాదేవి
పరసుఖంబుల నిమ్మ సీతాదేవి
నిన్ను శ్రీరాముని సీతాదేవి
నేమించునదృక్తి సీతాదేవి
కరుణించి మాకిమ్మ సీతాదేవి
కమలవాసినివమ్మ సీతాదేవి
శరణుశరణంబుగో సీతాదేవి
రక్షించు తల్లిగో సీతాదేవి
మాతండ్రి రాముడే సీతాదేవి
మాతల్లి వీవెగా సీతాదేవి
కన్నబిడ్డల మమ్మ సీతాదేవి
సకలశుభముల నిమ్మ సీతాదేవి

మంగళము మంగళము సీతాదేవి
మంగళము మంగళము శ్రీరాముడేవి
దండంబు దండంబు సీతాదేవి
దండంబు దండంబు శ్రీరాముడేవి.

సీసపద్యమును గురించిన విచారణ

సీసపద్యము కంచరికిని కవికిని సులభముగా నుండు నని లోకమునందు వాడుకగలదు. సీసపద్యము కవులకు నెందుచేత సులభమైన పుల్లెమని విచారణ చేయగా నల, నగ, నల, భ, ర, త, లను ఆరు ఇంద్రగణములున్న హాగణ నగణము లను రెండు సూర్యగణములున్న సీసపద్యమున తుండవలయునని యిట్లు మువచ్చినట్లుగా గణములను చెప్పవచ్చుననియు తెలియవచ్చినది.

గణములకు మితముండగా నిష్టమునకుమాత్రము మితముండ కూడదా? ఉంటుంది అని సందేహము కలిగినది.

1 సీసపద్యము ఎన్నివిధములు ? 2 అన్నివిధముల పద్యములు చెప్పియున్నవా ? 3 ఎన్నివిధములు చెప్పియున్నవి ? 4 అవియేవి ? 5 అన్నివిధముల సీసపద్యములు చెప్పగలరా ?

అని ప్రశ్నలుతోచినవి. సూర్యగణములను ప్రస్తరించగా నాలుగువిధములైనవి. ఇంద్రగణములను ప్రస్తరించగా 46656 విధములయినవి. ఇన్నివిధముల సీసపద్యములు చెప్పియున్నవా? ఎన్నివిధములు చెప్పవలసియున్నవి. అన్నివిధముల సీసములు చెప్పియెడలను 46656 విధముల పద్యములు గావలయును. ఒక్కొక్కవిధ యొకపాదమునకు మాత్రము చెప్పియెడలను 11664 పద్యములు కావలయును. శతకములుగా చెప్పినను శతకమునకు 100 పద్యములప్రకారము 116 శతకములు గావలయును. అన్నివిధముల సీసములు చెప్పియుండలేదని సంశయము పుట్టినది. ఈకొరతను సుకవిశ్వురాలు. శతావధానలు, ఆశుకవిశ్వురాలు తీర్చి యొకగ్రంథమును పూర్తిజేయుదురని కోరుచున్నాను. కానుకొలు చంద్రశేఖరరావు.

గ్రంథపరిచయము

ఈక్రింద సుల్లేఖించిన గ్రంథములను విమర్శనార్థము మా కార్యాలయమున కుపేస గ్రంథకర్తలయెడ కృతజ్ఞతఁ జూపుచు పాఠకులకు వీని పరిచయమును గలిగించుచున్నాము:—

1. సుజ్ఞానప్రదీపిక, (గ్రంథకర్త), (గ్రంథి రత్న మాణిక్యంబుగారు, ప్రకాశకులు ఎన్. వెంకట నరసింహముగారు భీమవరము. వెల 0-12-). ఈగ్రంథము వేదాంతము నభ్యసించుకొను ఆంధ్రులకు ప్రథమపాఠగ్రంథముగా నుండునట్లు సులభమైన చక్కనిపద్యములతో ఉపదేశక్రమము ననుసరించి వ్రాయఁబడినది. గ్రంథకర్తగిల ఆధ్యాత్మికానుభవము - సుస్పష్టమగు బోధకతాశక్తి - సులభమైనవచనము మున్నగునవి తేటతెల్లముగా నిందు కన్పట్టుచున్నవి. ఆధ్యాత్మికవిషయముల నభ్యసించునోరెడి, కేవలార్థభాషాజ్ఞానము మాత్రమేగల-ఆంధ్రుల కెల్లరకును ఇయ్యది ఆనశ్యము సంగ్రహావ్యాపని తలంచెదము.

సాంఘిక మాహాత్మ్యము:— గ్రంథకర్త అత్తిలూరి సూర్యనారాయణగారు. ఈమని. తెనాలితాలూకా. వెల 0-8-). తెనాలి రామకృష్ణకవి విరచిత మగు పాండురంగ మాహాత్మ్యములోని పుండరీకచరిత్రమునందలి కథాంశమునే ప్రకృత గ్రంథకర్తగారు గద్యరూపమున వ్రాసియున్నారు. ఈగ్రంథము ప్రస్తుతము అన్నివిధములను మనోహరమై ఎల్లవారికిని జరుపనింపగు కథాంశము గలదై చక్కని తెలితో నలరారుచున్నదని మాభావము.

సుభద్రావిజయ విమర్శనము:— గ్రంథకర్త డేవరకొండ జగన్నాథరావుగారు. కాకినాడలోని కమలా వ్రెస్టునందు లభ్యమగును. వెల 0-8-1 ఈగ్రంథము విమర్శనాత్మకమైనది. దీనియందు ఆంధ్రవాల్మీకి విరుదధరులగు వానిలి కొలను సుబ్బారావుగారు రచించిన సుభద్రావిజయము అను నాటకమును గుఱించిన విమర్శనము పాశ్చాత్యవిమర్శన పద్ధతులతో చేయఁబడియున్నది. సుబ్బారావుగారి నాటకమును చేమకూరి వేంకటకవి విజయవిలాసమునండి కథాంశమును గ్రహించి సంధ్యాచిత్రము లగు మార్పులతో దృశ్యకావ్యముగా విరచనచేసిరి. తెలుగునందు ఆధునికకవి గ్రంథములపైని ఈతీర్థిని విమర్శనములు వెలువడుట కిదియే తొలిసారియని మాభావము. ఈ విమర్శనమును వ్రాయునపుడు జగన్నాథరావుగారు సునితమైన ప్రజ్ఞను- దూరదర్శితను- ప్రాకృష్టము సాహిత్య సమన్వయ మార్గములను- మనమునం దుంచుకొని కృతార్థతఁ గాంచిరి. గ్రంథమన్నివిధముల నుపాదేయముగా నున్నది.

వేదవతి:— గ్రంథకర్త నిడమర్తి వేంకట నరసింహ రావుగారు. భీమవరము కృష్ణాజిల్లా, ఇయ్యది లలితాగ్రంథ మాలికలోని మూడవకుసుము. వేదవతియను నొక హైందవ బాలికా రత్నముయొక్క జీవితచరిత్ర మిందు చక్కనితెలిని వ్రాయఁబడినది. ఎలిమెంటరీ పాఠశాలలలోని బాలికాబాలకుల కెల్లరకు నిది పాఠ్యగ్రంథముగా నుండదగియున్నది. వెల 0-6-0

ప్రథమ పుండరీకము:—ఈగ్రంథమునకు యాలేరు వేంకటరావుగారు గ్రంథకర్తలు. ఈగ్రంథము సత్త్వగుణ ప్రధానమైన చిత్తవృత్తియే శ్రేయోదాయకము. అను నీతిగల యొక చక్కనికథ ఇతివృత్తముగా వ్రాసఁబడి వలయు మార్పులతో పద్యరూపమున తెలుగునందు పరివర్తనము చేయఁబడినది. పద్యములలో భావ గాంభీర్యపదసాతుమార్పాడు అన్నియు నిమిడియున్నవి. గ్రంథము చదువచదువ నింపుగానున్నది.

దుర్దత్తి వంచాంగము:—మేడిచెల్ల వేంకటకాశ్రీ, ఆ. కనకయ్యకాశ్రీ గార్లు దృష్టినిధము ననుసరించి ఆశేకములగు సంశయములను వారింపగల ధర్మకాస్త్ర వచనాది ప్రమాణముల నిచ్చుచు ప్రశంస్యముగ నుండునట్లు దీనిని వ్రాసియున్నారు. ఇంతవఱకును బయలుపెడలిన వంచాంగము లన్నిటికంటెను సస్యవిధముల నిది యుత్తమోత్తమముగ నున్నది. వలయువారు టవర్ అందుకో, ఏలూరు కృష్ణాజిల్లా, అనునోటునకు వ్రాసిన పొందగల్గుదురు. వెల తెలియదు.

మాతృభాష:—ఇది గుంటూరు టౌను హైస్కూలు సంస్కృతపండితులగు కాశీ కృష్ణాచార్యులుగారిచే నూత్నముగా - సంస్కృతము నభ్యసించునోరు ఆంధ్రపాఠశాలలలోని ఆంధ్ర బాలర యువయోగము నుద్దేశించి - వెలువరింపబడుచున్న సంస్కృతమాసపత్రిక. ఈసంచికయందు - ఈశ్వరము, భూలోకము, దేవభాష, ఆర్యమతము మున్నగువానినిగుఱించి చిన్న చిన్న వ్యాసములు మంచితెలితో రాజులుచున్నవి. చందా సంవత్సరమునకు రు 4-0-0 లు.

అనపోతనాయకుఁడు

(శ్రీ శేషాద్రిరమణాచలంబు)

అనపోతనాయకుని జీవితము కొంత యిదివఱకు వ్రాసి యున్నాము. ప్రకృతపరిశీలనము వలనఁ దెలియవచ్చిన యంశములు పాఠకలోకమునకు నివేదించుచున్నాము. వరంగల్లు చెంత అయినవోలను గ్రామము కలదు. అట నొకదేవాలయము కలదు. అనపోతనాయకునిచరిత్రము సంగ్రహముగ బోధించు కాసన మొకటి యటఁ గాన వచ్చుచున్నది. దానికి మేము ప్రత్యేక రచనము తీసితిమి. పిమ్మట వెలుగోటివంశచరిత్రమునందుఁగల పాఠముతోబోల్చి సవరించితిమి. అయినవోలులో మైలూరు దేవుని యాలయ మొకటి కలదు. ఈ యాలయము కాకతీయుల కాలమున మిక్కిలి వైభవము నొందియుండెను. ప్రతాపరుద్రాదులు మైలూరు విభుని పూజించినటులు స్థానికచరిత్రములలోఁ గలదు. ప్రకృతము మైలూరు దేవాలయము జీర్ణమై యున్నది. ఆలయద్వారములు ఒరంగల్లు కోటలోని శిలాద్వారములతోఁ బోలియున్నవి. శిల్పనిర్మాణము పరిశీలించుమేని మైలూరు దేవాలయము కాకతీయుల కాలములోని శిల్పములతో - ఒరంగల్లు కోటలోని ద్వారములతోఁ బోలియుంటున్న నీయాలయము కాకతీయులు ప్రతిష్ఠించి రనుటలో నెట్టిసంశయము లేదు. ఆలయమున ననపోతనాయకుని కాసన మొకటి కలదు. ప్రకృత మది ఖండఖండములుగాఁ బగిలియున్నది. అనపోత నాయకుని చరిత్రమునకు మువయ్య క్కములగు కాసనములు గ్రామమునఁ గలవేమో పరిశీలించితిమి గాని వానిని చెఱుకట్టలకు మువయ్యగించుటచేఁ బరిశీలన పిలుకాదయ్యెను. కాసనముల యుపయోగ మెఱుంగక దుర్వినియోగము చేయుటచే నిజము రాష్ట్రమునఁ జరిత్రాంశము లనేకములు మఱుంగుపడియున్నవి.

నేను సభాభవనమునకు బోవు సరికి జంఘాలకాత్రి యిట్లు పద్యపించుచున్నాడు :

“ఒక పద్ధతియ ఒకవరుసయో? ఒకతెన్నా ఒకతీరా? ఒకక్రమమా ఒకసూత్రమా? ఏమియులేదు. చక్కదనమనగా నేమో సర్వజాతులకు సంబంధించిన సామాన్యసూత్రము లాన ర్హట బ్రహ్మలేకమా? దేహములోనున్న సరములకు నాశములకు గోళములకు మఱికొన్నిటికి సామాన్యముగా సరిపోవు నిబంధ నలతో నొకకాత్రము రచించియున్నాడు. సంకల్ప వికల్పాత్మకమైన సంతతార్థికాసమన్వితసాగరముకంటె సకల విధములఁ జంచలతరమై, తలవెండ్రుకల చిక్కుకంటె నెక్కువ చిక్కుకలదైన మనస్సునకు-సర్వసాధారణముగా సమన్వయించు కట్టుపాటులను గల్పించి యొకకాత్రమును రచించియున్నాడు. నక్షత్రతారాగ్రహదుల రాకడలు, పోకడలు, దూరములు దాపులు, కైవారములు, గమనములు, విలోకనములు, వేగములు,

అనపోతా నాయకుడు దిగ్విజయయాత్రలకు బయలుపడెడు నపుడు మునుందు మైలారు దేవరను దర్శించి పూజాదికముల కొకగ్రామ మొసంగి వెడలెనని కాననమునఁగలదు. మైలారు దేవుడు కాకతీయుల కులదైవతమని యనపోతానాయకుడు తన కాననములో “మైలారుదేవతలదేవతాసా రాజ్ఞాం సతా మేకకలానగర్భాం” ఇట్లు చెప్పియున్నాడు. మల్లారిదేవునినె మైలారుదేవు డని వ్యవహరింతురనియు నతఁడు శంకరసద్భక్తుల డనియు నాతనిభార్య యగు మాళవి పార్వతీసద్భక్త యనియు కాననమునఁ గలదు. మైలారు దేవుఁడొకవీరుడు. వీరా రాధన మాచరణములో నున్న కాలమున నీ యాలయము నెల కొల్పఁబడి యుండును. మైలారుదేవుని యుత్సవసందర్భములు విరళముగాఁ గ్రీడాభిరామమున వర్ణింపఁబడియున్నవి. అనపోతా నాయకుడు పూర్వజన్మమున పరశురాముడై జన్మించి తనతేజ మును ననపోతానాయకుడుగా మార్చి సోనుకుల పరశురామ ఓరుదము వహించెను. ఈ ఓరుదసందర్భమును పూర్వము విరళ ముగ వ్రాసియున్నారము. అనపోతా నాయకుని తదితరకాన ములలో నితనికిఁ గాకతీయ రాజ్యస్థాపనాచార్య ఓరుద మున్నటులు గలదుగాని యీ వంశజులకుఁ బూర్వజులగు రుద్రసేనాని నాటనుండి పారంపర్యముగ నీ ఓరుద మీనంబియును వహించుచుండియుండురు. కాకతీయ రాజ్య మనపోత నాయని బాల్యమున నె యంతరించుటచే నిది యిటు పోనఁగదు. అనపోతానాయకుని కాననములు ముఖ్యముగా నోరుగల్లు ప్రాంతములలోఁ గానవచ్చుచున్నవి. కాననములలో - ఓరుగల్లు రావండ సింగపురము భువనగిరి మొదలగు దుర్గములు పాలించినట్లుమాత్రమే చెప్పఁబడియున్నది. ఇతనికిఁ గల యాంధ్రదేశకాధీశ్వర ఓరుదము విశ్వసనీయ మని తోచుటలేదు.

కొండవీటి దుర్గము: రాజమహేంద్రవరదుర్గ మాకాలమున రెడ్డివారి హస్తగతమైయుండెను. రెడ్డివారికి అనపోతా నాయకునకును దొలుతనుండి బలవద్విరోధము కలదు. కాని రెడ్డివారు అనపోతా నాయకుని హస్తగతమై యున్న నిజము రాష్ట్రము లోని యాంధ్రదేశమునఁగాని, అనపోతనాయకుడు కొండవీడు రాజమహేంద్ర ప్రాంతముల జయించినట్లుగాని విశ్వసనీయము లగు నాధారములు కానవచ్చుటలేదు. అనపోతనాయని కాలములోఁ గట్టబడినవగు రావండ దేవరకొండ దుర్గములు దృఢ తరములై యాంధ్రశిల్పినైపుణ్యము వెల్లడించుచు నేటికి నేర పర్వ మొగింపుచున్నది. అనపోతనాయకునిగూర్చిన యీచాటు పద్యమువలన నతని పరాక్రమాదులు తెలియఁగలవు.

సీ॥ అశ్వశంకుండు హయముల నెక్కిన
దండిరాజులగుండె తల్లిడిల్లు
దరిని తద్వికర కరచాల హతికిని
గల్లాటసేనలు కళవళించు
సంగ్రామపాదాని చాపటాంకృతులకు
తెలుఁగురాజ్యంబెల్ల దిగులుకొందు
ప్రథనశింకున బల్లెంబుదాకకు
నుల్కుల్కుడడుచుండు నొడ్డెరాజు
గీ. లతండు దరిమిసవో నుండ నదనుగాక
సారిది సురధాని? రాజులు సాంపుఁ దప్పి
యోటమందిరి సిందూరి కోటబయల
నన్ను తగ్గొలిచి యనపోత మన్నెరాజు

మొదలగునవి స్ఫుష్టికరించుచు నొకకాత్రమును రచించి యున్నాడు. సంస్కృతశబ్దప్రపంచమునంతను బది యధ్యాయములలోఁ బడఁచిసి విగించినారు. కాని చక్కదనమున కేనూత్రములు పుట్టలేదు. నేదాంతవిషయమున సూత్రము లున్నవి. త్యోతివవిషయమున సూత్రము లున్నవి. కాని సర్వజగద్భవ సారంశర్యాప్తమైన సౌందర్యమునకు కాత్ర మేదియు లేదు. నీకాత్రము నీది, నాకాత్రము నాది, వానికాత్రము వానిది. ఈయూరికొకకాత్రము, వైయూరికొకకాత్రము, వైదేశమున కొకకాత్రము మైఖండమున కొకకాత్రము, చిరకాలముకింద నొకకాత్రము, కొంతకాలముకింద నొకకాత్రము మొన్న మొన్న నొకకాత్రము, నేడొకకాత్రము, తేడాకాత్రము. వైదేశముది మనకు నచ్చదు-మనది వైదేశమునకు నచ్చదు. మైఖండముది మనకునచ్చదు. మనది మైఖండమునకు నచ్చదు. వైయూరిది మనకునచ్చదు-మనది వైయూరికినచ్చదు. నీది నాకు నచ్చదు-నాది నీకు నచ్చదు-నీదియు నాదియు మఱియొక్కనికి నచ్చదు-మఱియొక్కని దింకొకనికి నచ్చదు. అందఱు పండితులు-అందఱు మహామహాపాధ్యాయులు- అందఱు కాత్రజ్ఞులు- అందఱు సర్వజ్ఞులు- ఎవనియింటికి వాఁడే యధికారి- ఎవని మగ్గమునకు వాఁడే సేనాపతి- ఎవనిమాత్రమునకు వాఁడే వ్యాసుఁడు- ఎవని మతమునకు వాఁడేబుద్ధుఁడు- ఎవని వేదమునకు వాఁడేబ్రహ్మ. ఇట్లు లొకయూర గాదు, జిల్లానుగాదు దేశమునఁగాదు ఖండ మునఁగాదు గోళమునఁగాదు సమస్తస్వప్టిలోఁ గూడ నటులే యున్నది.

తేలుకొండిమీసా లొకనికి నీటు - డేరామేకు జడ చుట్టొకతెకు నీటు. తలకుండి నేలాడు-కుచ్చొకని కందము- నేలవై జీరాడు కుచ్చొక్కొక కందము. పేడిమాతి యొకని కందము- బోడిము కొక్కొక కందము. మూతికిగిం పొకనికి సాగసు-ముక్కువిటు పొకతెకు సాగసు. అడుగుమా పొకనికి సాగసు-అరగన్నొకతెకు సాగసు. ముడుటిమిడిచేయ యొకనికి గోటు, బుగమిడిచే లొకతెకు గోటు. నాయనలారా! ఇటు లెన్నియని చెప్పవచ్చును. కుడుకు నోటిలోఁ బొగచుట్ట యొకని కందము- కణతపై గండపుఃటొకతె కందము. సౌందర్య లక్షణములలోఁ జేరని నెట్టివికారము లేవియు లేవు. ఎవని మతి మానినతనము వానికి సౌందర్యము.

నిగనిగలాడుచుఁ బట్టుకుచ్చువలె మెల్లనై భ్రమరపం కులవలెఁ గటికిచీరకటులు గ్రమ్మఁ జేయు తలకట్టొక జాతి కందము- జనపనార తలకట్టొకజాతి కందము. మొక్కుజొన్న పీచుతలకట్టు మఱియొకజాతి కందము- సీతమ్మ నూలుపోఁ గుల తలకట్టిం కొక జాతికందము- చెంగావి తలకట్టు వేటొక్కజాతి కందము- గొత్తెబొచ్చు గరుకు తలకట్టు వేటొక్కజాతి కందము. ఈతలకట్టులలో విరియఁ బోసి కొననొకసాగసు- అర విరియఁబోసికొన నొకయందము- వైష్ణవపుముడి యొకసాగసు- శోరుముడి యొకసాగసు. ముందు కొప్పొకసాగసు - నడిమికొప్పొకసాగసు - ప్రక్కకొప్పొక సాగసు - జాణకొప్పొకసాగసు. సహస్రభేదములు గల జడ చుట్టల యొకపులలో నొక్కొక్కటి యొక్కొక్కసాగసు- ముందుకత్తిరిం పొకసాగసు- వెనుకకత్తిరింపొకసాగసు-తంబున మునలొగిన నొకసాగసు-సగముగొగిన నొక్కసాగసు-సంపూర్ణ ముగా గొగిన నొక్కసాగసు. సౌందర్యమునకు: దనుచ్చాయ కంటెఁ బ్రధానమైన దేదియు లేదు. ఎంత యింద్రజాలమైన నెంత మహామోహనశక్తిమైన దానికున్నవి. జీడిగింజ చాయ మొదలు-సీమకున్న పుల జాయవఱకు నన్నిచాయున్నవి. మాల కాకిరంగు, మావీపులపురంగు, పటికల్లెపురంగు, బాదముపప్పు రంగు- పాలమిఁగడరంగు- బంగారురంగు- కందగడ్డరంగు కడ ముంతరంగు, చిలుకముక్కురంగు, సీమకున్న పురంగు. మనలోని కాకముఖులకంటికి-నీగ్రోసుందరులు గొంగళిపురుసులు- మననల్ల రంభలు, తెల్లవారికి రాక్షసులు- తెల్లవారి దేవకన్యలు, మనకు బొల్లిబొమ్మలు - పొల్లివారి మిఁగడరంగు- మేనకలకు మన బంగారుబొమ్మలు పసుపు పొత్తిపట్టులు - బంగాళావారి పటికల్లెపు బూర్గులు, కాబూలువారి కందగడ్డ సుందరులకు బిండిబొమ్మలు - సర్పశియావారి స్వర్ణనితలముందు, జపాను వారి వరూధినులు పగటివేసములు.

ఈరంగుల భేదములు చాలక ప్రపంచజను లందఱు కూడ నీరంగులమీఁద మఱికొన్నిరంగులు కల్పించుకొనినారు. కపోల ములకు మకరకాపుత్రములు- మెడకు గండము- పండ్లకుఁ గప్ప- వెదవికిఁ దాంబూలుము- కాలికి లత్తుక-బిడలికిఁ బసపు-గోళ్లకుఁ గావి- నుడుటికిబొట్టు. చుహమ్మడియ మన్మథుఁడు తనగొంగళి పీచుగడ్డమునకు గోరంటాకు. పోనిండు. ఈతేరంగుల కేమి. కడిగివైచిన బోవును. తేకున్న గ్రమముగా నడియే కొంత

కాలమునకైన మాసిపోవును. ప్రాణములుపోయినను బోని రంగుల మాట యేమి. ప్రపంచమున బొమ్మ మొదలువ్యాప్తికంటెఁ బచ్చ బొట్టువ్యాప్తి హెచ్చు. దుష్టువుఁడొగలు-వెంపటికంపలు-వెదురు నీడములు-ఈతచెట్లు-చిట్టడపులు-గండభేరుండములు-కాలసర్ప ములు- గోపురములు- గోపికావస్త్రావహారములు-ఓ- కోలా హలముగా నబలాపురుషుల యంగముల నెల్లఁ బూర్వమున నాత్ర యించి యుండెడివి. ఒక్కజాతిలోనే కాదు. దాదాపుగా నన్ని జాతులందుఁ గూడ నిటులే-బుగమిఁగడ జంద్రుండు మొన లుకొని-పురాణపురుషులందఱుఁగనాగాత్రఫలకముల నవతరించి యుండిరి. వీఁపుమీఁద దశావతారములు- కుడిబుజుమీఁదఁ గుంభకర్ణయుధము. ఎడమబుజుమన వసుదేవగార్భలాలనము- కుడిప్రక్కను సైంధవపథ- ఎడమప్రక్కను రావణరంభాబలా త్కారము- వైటచాటున సముద్రమథనము- ఓ చెవులనీన దేమున్నది! ఆస్తాదశపురాణాగధ లన్నియు నబలావయవము లందు దృశ్యప్రబంధములే.

పాశ్చాత్యులలో నిట్టి యాచారము లేదేమోయని సందే హించుచున్నారు కాఁబోలు. ఇంగ్లాండులోను ఫ్రాన్సులోను యూరపులోని తదితరదేశములందును గూడ నిట్టియాచార ముండె నని వారువాసిన గ్రంథములలోనే యున్నది. ఒకడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. “ఈయాచార మరేవియోదేశమునుండి వచ్చి యుండవచ్చును. ఫ్రాన్సులోను బ్రిటనుదేశమునందున్న స్త్రీలకు దీనియందుఁగల యాదరము ననురాగము నద్వితీయములు. పెద్దలు, చిన్నలు, పదునాఁతొడ బాలిక మొదలు ముగ్గు బుట్టతల ముదు సలివఱ కందఱు, తమ మొగముమీఁద నల్లనిరంగుతోఁ జిత్రము లగు వస్తువులను జిత్రించుకొనుచుండురు. నూర్యుండు- సర్పచంద్ర లు- మట్కణబంధములు-క్రాసులు-హృదయములు-మొదలగు ననేకవస్తువులు వారి మొగములకు వింత శోభ తెచ్చుచున్నవి. మఱిత కల్పనాచమత్కృతి కలవారు గుట్టుపుబండ్లు- కోడి పుంజు యుధములు- మొదలగువారిఁగూడఁ జిత్రించుకొను చున్నారు.

అధర మెంతప్పుడువుగ నెంత నాజాతుగా నున్న నంత సౌందర్యమునిమన మెంచుచుండగా- నెంతగట్టిగానెంతమోటుగా నున్న నంతసౌందర్యమని నీగ్రోల యభిప్రాయము. నీగ్రోలు మన బింబాధరలను- మకరికలని యధిక్షేపింతురు. చిన్న పెదవుల చె లున క్షేప్తాస్వరూపిణి - పట్టెదేసి పెదవుల మందగమన మహా లక్ష్మీస్వరూపిణి- అధరము మోటుగ నుండుటయే కాదు- గట్టిగా నుండుటయే కాదు- అది యెంత క్రిందికి నేలాడిన నంత సౌందర్యమను వారు మఱియొకజాతివారున్నారు. అధరము నకుఁ జరుతలఁ దగిల్చి వానికిఁ దగుమాత్రమైన బరువును నేలా డఁగట్టి దాని నెంత క్రిందిఁజతు దింపదగునో యంతఞకు దింపెదరు. పెండ్లికూతునకు ముందుగాఁ జూడవలసిన లక్షణ మిది. నవ్వినప్పుడు దంతములవైపును చిగుళ్లన్నయుఁ గనఁబడుట మహాసౌందర్యలక్షణ మని మఱియొక జాతివారి యభిప్రాయ ముట్టిఅదియ భాగ్యలక్షణము- అశ్వలక్షణము - నని మఱియొక జాతి యభిప్రాయము. సుందరతకు సాట్టుముక్కు ప్రధానలక్షణ మని నీగ్రోవారి సౌందర్యకాత్రసూత్రము. ఎత్తుముక్కు- పొడు గుముక్కు-గల యితరసుందరులను వా రేమగులని యధిక్షేపిం తురు. గుంటకన్నుల సుందరి విటప్రపంచమును విరహవేదనచే విలవిలలాడఁజేయును. కనుబొమ్మలు సౌందర్యలక్షణ మెంత మాత్రమును గాదని వానిని మొదలంట నూడఁబెరికించిన మహా నాగరకు లెక్కడనో కాదు మనచేరువనే యున్నారు.

వీని కన్నిటికేమి కాని చినావారి పాదసౌందర్యమే చిత్రమైనది - చిన్న పాదములు మహాసౌందర్యలక్షణము కావునఁ బాదము లెదుగనీయక డబ్బిచిప్పల నడుమను వానిని విగించి బంధింతురు. ఇట్లు పదబంధమొందిన పడఁతులు పడుబాధ-హరి హరి-పగవారికైన వలదని వైవారి కనిపించును. సౌందర్యసంపా దనకై చచ్చుటకైన సిద్ధపడవలసియుండగా-శ్రమ లెక్క యేమి? అడ్డబాస యందమునకై మనవారు ముక్కుదూలమును - బొడి పించినారా లేదా? గూబబావిలీల లీలకొఱకు-జింజీకొయంత టి గూబకుఁ జిగిపొడిపించిరా లేదా? పాపుతులము బంగారము తోను- బదిదినము లేప్పొలోను-మన తరుణులు తాలుకాలను సంపాదించిరా లేదా? రెండుచెవుల కథమును ముప్పదిట్లతో క్షారీలయిపోవు మహమ్మదీయవనితల మాట నేమి చెప్పి నారు? చావు లేప్పింత పని జరిగినఁగాని - సౌందర్యము సంభ వింపదు. బ్రదికియున్నన్ని నాశు బాధ తప్పదు. చినావారి రీతియమున మనకంటె నాలుగారు లెక్కువ చదివినారు. అదియే భేదముగాని యంతకన్న నేమియు లేదు. ఆ- కా లెదుగరాదు- మనవనితలకు సర్వసాధారణముగా నున్న పాదములో సగము కంటె నెక్కువగా నుండఁగూడదు. దట్టించుటవలన - విగించి

యనకు భాండాగారములవును. కాన్యముల అస్యతకే
భావయింపుచి. ఒక్కసారి అంగ్లభావము నివర్తించుట కష్ట
ము. (నస్తురక్రబోధమునకు; తరివోధములకు అంగ్లభావయే
కారణము. (నస్తురస్థితికి మనము వచ్చుటకునూడ ఇంగ్లీషు
భావయే కారణము. విద్యోధరకునూడ అంగ్లభావ
మంచవలసినది కాని అంగ్లభావము
కేవలము తరుణునూడ చెప్పినట్లు నెత్తినదిక నుకందరి
నివయముగ నుంచుట భావ్యము. విద్యరకు తెలుగు లేనియెడల
కష్టము. గుంటూరులో అంగ్లకవల యెత్తినామునూర్చి
తరుణునూడ నెలవిప్పినది నిజము. దీనికి కారణము అంగ్ల
భాషావిద్ధయే అంగ్లభాషయే లేనియెడల కృష్ణాగోతరి అని
కట్టులు ముకుందభావవు. అంగ్లముభ్రుత్యముననే ఇంకవరకు
ఉండుటకులిసి కట్టుకొనుటకునూడ దొంటయిచ్చి. (నర్మ్య
తరివోధము) మనమునూడ సామాజ్యములో ఒకభాగముగ
నుంటిమని లాభముగలదు.

గుడివాడ తాలూకా ప్రభుత్వ ప్రింట్ చేసినది:—ఈ
సభ గుడివాడలో గూఢాచార వాదులందరూ వారి మూలక
భవనము (పరివేష వీధి)లో ఉండవలసి గాను 1800లకు
ఈ గెట్ 1800 వరకు గుడివాడలో తోబాడ బయటను.

కట్టుటవలన గుములుపోట్లవలన-నచ్చటి రక్తప్రవాహము బాగుగా లేక-యెముకలువిడిగి-సానవలన మొంది-మాంససంబంధములు కృశించి-నర్మములు శిథిలములై-చర్మము నల్లబడి-చచ్చియుండును. ఆభిజాత్యమున కేమి-యంగసాందర్యమున కేమి- యట్టిపాదమే యభిజ్ఞానము. ఏదోమాట వచ్చినది కావున నీ యాచార మెట్లు కలిగినదో నాకు దెలిసినంతవఱకు జెప్పెదను. ఇందునుగూర్చి వేలువేలుకథ లున్నవి.

చీనాదేశచక్రవర్తులలో నొకనికి సాందర్యంతి యైన భార్య యుండెను, కాని, పాప మా మె యం దు భర్తకు సంబంధము. తాను రాజకార్య మగుచుండె యున్నప్పు డీమె యెటకోపోవుచున్న దని యా తని కి సం శయము. భార్య ప్రరాధీనమైన పప్పుడు రాజ్యము స్వాధీనమైన నేమి లాభము? ఆమెను రేయింబగట్ల కనిపట్టుకొని యుండు నెడల రాజకార్యములు చెడును. రాజ్యవ్యవహారములకై పోయిన యెడల మొదటికే మోసమునచ్చునని భయము. అట్టి సందర్భంలో - ఆతడడు మహాబుద్ధివంతుఁ డగుటచేఁ గాఁబోలు- సుభయతారక మగునట్లుగా-నామెకాళ్ల నినువతిరుగుళ్లలోఁబెట్టి నొక్కించెను. భార్యకాళ్ళు మండిపోయినను-భర్తమనస్సు చల్లఁబడినది. భార్య కాళ్లవెంట రక్తము కారుచున్నను-భర్తకునులవెంట నీరుకట్టినది. అట్టి సతుల యోగ్యతలను గాపాడుటకై-ప్రవర్తిగారు బహు ప్రశస్తమైన పరమహంసక్రియ కనిపట్టివారని-వారియుద్దోగ్ధుల లీచికిల్ల నారంభింపగా-నేదో కొంతగణ విచ్చివదని కాఁబోలు-వారినిబట్టి వారు-వారినిబట్టి వారు- నీయసాధారణవైద్యమును వ్యాప్తిచేసిరి. వ్యాధి తీఱవచ్చినతరువాతనే వైద్యము చేయించుటకంటె-వ్యాధినిరోధకముగానే వైద్యముచేయుట శ్రేయస్కరమని-కొండలు దూరదృష్టిగలవారు-తాత్కాలికావశ్యకత యేమియు లేకపోయినను- ముందు కాఁపుకొని యుండుటయే యెందుకైన మంచిదని యెంచి కాఁబోలు-నామార్గముననే ప్రవర్తింపగా నింక నేమున్నది? అందఱాదారి నే యవలంబించిరి. ప్రపంచవైఖరి యదియే కాదా?

గీ. తోఁచు కొక మేఁక గుహలోనఁ దూర దాని
తోఁకవెంబడి గుహఁ దూరు మేఁకలన్ని
కాక మొక్కటి నీట ముగ్ధుగ దాని
గాంచి వేసవేలే న్నానడితులను నెఱపు.

ఒకకథచెప్పితిని. మఱియొకకథను జెప్పెదను. క్రీస్తు పుట్టుటకు 1100 సంవత్సరములకుఁ బూర్వమునం దొక చక్రవర్తి-చీనాదేశమును బరిపాలించుచుండెను. ఆయనభార్య 'టాంకి'యను నామె యెండి వంగి యూరిపోయిన పాదములతోఁ బుట్టెను. చక్రవర్తి కామెయందు మహాసాగ ముండెను. చక్రవర్తినిగారి కెట్టి పాదములున్నవో యట్టిపాదములే సాందర్యలక్షణము లనియు-రాష్ట్రములోనున్న యందఱఁత్రీలపాదము లట్లే యుండవలయు ననియుఁ జక్రవర్తిగారు చక్రవర్తినిగారి ప్రోత్సాహమున కానన మొనర్చిరి. చక్రవర్తిగారు తలచుకొన్నప్పుడు కాననముల మంచిచెడ్డ లేవనికే గావలయును. అంతటి నుండియుఁ నిల్ల పాదములు బంధముల కధీన మయ్యెను. క్రమక్రమముగా నదియే యాచార మయ్యెను.

మఱియొకకథయున్నది. క్రీస్తుశకము 961 సంవత్సరము నందుఁ జీనాదేశపుఁ చక్రవర్తిగారు "లీయా" గారు- సంసారగులభరణనదుపాయముగా సంపాదించి-జాగ్రత్తవైట్టిననేత్యతో సరసనల్లాపములఁ గాలక్షేపము చేయుచుండఁగా- నామె పాదములు ధనురాకారమున వంచికట్టినయెడలఁ బాదసాందర్యము వృద్ధియగునను నూహము-సాందర్యరగ్రహణప్రవీణుఁ డగు నాసార్వభౌముని మనస్సున దగుక్కున మెఱసెను. రాజవాంఛలు నద్యస్మి-యారూపము లొందవలసినవి. కావున నావెలయాలి పుణ్యమున-నామెకుఁ బదబంధము తెప్పపాటులోఁ గలిగెను. చీనాదేశమువంటి దేశమునకు సార్వభౌముడగు మహామహుండు తలచుకొన్నప్పుడు- దబ్బిచిప్పల కేమిలోపము- త్రాళ్లకేమిలోపము? ఆమెపాదాభోభాగము-పాద్యమీచంద్రునివలె బహుసౌందర్య సమన్విత మై యున్నదని-రాజోద్వోగులు కొని యాడిరి. కవీశ్వరులు భోగము దానికాళ్లపై గ్రంథము లొనర్చిరి. బాధచే నావారకాంత బారున నేడ్చుచు నేయున్నది. అదియే సాందర్యలక్షణమని చక్రవర్తిగారు కానించినతరువాత- నోరెత్తుట కవని కధికార మున్నది? రాజుగారి దయఁ గోరి-యంతకంటె రాజుగారి గుడిసెనెటు చాని దయఁగోరి-యనేకులు తమ కుటుంబములలో నీయాచారమును ప్రవర్తింపజేసిరి. తరువాతి నదియే క్రమముగా జేపాచారమైనది. ఇటులే యింక రెండుకథలు కాఁబోలు కలవు. కాని యిప్పటికిఁ బాలును. బద్ధపాదములకు బంగారుకలువలని పేరు. "కాంటన్" అను నూరిలో నొక్క ముసలివానిని "నీకుఁతన కేల కాలు కట్టించితివయ్యా" యని యడుగఁ "గట్టించుకున్న యెడలఁ బెండ్లియగు మార్గము లేదయ్యా" యని చెప్పెనట.

నాయనలారా! సాందర్యమును గూర్చిన యభిప్రాయము లిట్లున్నవి. ఆకాశముమీది చుక్కలవలెన లెక్కలనుకానిదీనిని గూర్చిన నూత్రములకు లెక్క లేదు. ఒక్కొక్క మొదటి కొక్కొక్క యభిప్రాయమై యెడల-నదియుఁ గొంతవాసియే- అట్లుకాదు. నిన్నటి యభిప్రాయము నేడు లేదు. నేటియభిప్రాయము తేవుండదు. బుద్ధినిబట్టి,చయనుబట్టి, కాలమునుబట్టి, యావశ్యకతఁబట్టి,పటియొక నెన్నిటితో పట్టి, యభిప్రాయములు మారుచుండును. స్వరూపమేదో తెలియని, చేతికిఁ జిక్కుని, చిత్తమునకు దొరకని, స్థిరముగా రవంతవేనైన నాఁగక, స్వదాచలింపుచున్న, సాందర్యతత్వము నొక్క ప్రాప్తు జే శ ముండు కాఁబోలు గట్టిగఁబట్టుకొని నాఁడు-మొదలకుండ గ్రహించినాడు- బెసంగనికుండ బంధించినాడు. ఆ-అంతపనికంటె నెక్కువపనియే చేసినాడు- ఏమియు లేదు. బహునూత్నము అతిసులభమునైన ప్రక్రియ కనిపట్టివాడు. రెండు వెదురుపుల్లల నడుమ సాందర్యపంపమును బావఁగొట్టి బంధించినాడు. పంచేంద్రియములలో నాలుగువఱకు మొగముమీద నేయున్నవి. కావున నాస్యమే సమస్తసాందర్యస్థాన మని యాతని విశ్వాసము- అయిననగుఁగాక- కాని దానిని మూఁడువిభాగములుగాఁ జేసినాడు- సుదుటిపై పెండ్లుక లెచ్చట నారంభమగునో యచ్చటినుండి కనుబొమ్మల నడుమవఱ కొక్కభాగము- అచ్చటి నుండి ముక్కు క్రిందివఱకు మఱొక్కభాగము- మిగిలిన మూడవభాగము. ఈ మూడుభాగములుకూడ సరియైన కొలతగలవి యొకయెడల- నామొగము సాందర్యంతల మని నిశ్చయముగాఁ జెప్పవచ్చు నని-యాతని శిలాశాసనమైన సిద్ధాంతము. ప్రాప్య పాశ్చాత్య ప్రాచీనపండితుల మహానితము లగు బుద్ధుల కంకక పాటిపోయిన సాందర్యతత్వమును- ఘరంగి పండితుడు కంపస్సు కాలికిండికి లాగి త్రొక్కి-పట్టినాడు-ఇంక సాందర్యమును బరిశీలించుటకుఁ బగలకట్టలేదు- రాత్రివిప్పమైన నకట్టలేదు- కన్నుండవలసిన యావశ్యకత యంతకంటె లేదు- రసగ్రహణ సమర్థనబుద్ధి యుండవలసిన యావశ్యకత మొదలే లేదు- రవంత దారపుఁబోచతో-గాఢాంధకారమున నైన సరే-రంభ యేదో రాకానియేదో-వట్టి కుంతయైన జెప్పవచ్చును. ఆనయమునకు ననయమునకున్న-దగ్గఱదూరములే కాక-సాందర్యకళకు సాహాయ్యపడునట్టివి సహసాధికము లున్నను-యా సాందర్యసిద్ధాంతి గ్రహించి నట్లగుపడుదు. గ్రహించినను లక్ష్యముచేసినట్లగుపడుదు. పోనిండు- ఆతని మాటనే పాటించెము. సృష్టిలోని జనుల యవయవములలో సమానపుఁ గొలత లేచ్చట నైననున్న వాకి కుడి-చేయి యెక్కువ లావుగాను-నెడమచేయి తక్కువలావుగా నుండును. కుడిచేతితోఁ బరుషుఁ డెక్కువపాటు పడును గావున నా చేయి యెక్కువ లావుగా నున్నదని యనుకొందమన్న-నెడమచేయి, యెడమకాలు, కుడిచేయి, కుడికాలికంటె నెక్కువ పొడుగుగా నేల యుండవలయును? ఆడుదికూడఁ దఱచుగాఁ గుడిచేతితోడనే పనిచేసికొనునగుదా-యామెయెడమచేయి యేల కుడిదానికంటె లావుగా నుండవలయును? సరే ఎటులో యున్నది. ఆమె కుడికాలు కుడిచేయియు నేల యెడమవానికంటె బాడుగుగా నుండవలయును? కాలునేకులు సమానపుఁగొలత లున్నవారు త్రీపురుషులలో నెవ్వరు లేరు. ప్రపథానమైన తలనుగూర్చి యాలోచింతును. శరము రెండర్థభాగములుగా విభాగింపఁబడి యున్నది. ఈ రెండును సమానములైనవా రిదివఱకుఁ బుట్టిన వారిలో లేరు. ఒకటి పెద్దది- ఒకటి చిన్నది. అట్టి క్రేఁగంటి చూపులతో నాకాన మంతయు నీలాలతోరణాలు కల్పింపగల భూలోకరంభల కొకకన్న పొడుగు- ఒకకన్న పొట్టి. ముప్పల మూఁడుగట్టు ముక్కున్నదే- ఆముక్కు- వంకరగా నుండక- సరిగా నూటియైనది కలవాడు ముందుసృష్టిలోనివాఁ డగు నేమో కాని యిప్పటివాడు కాఁడు. మొదటనో, నడుమనో, చివరనో వంకయుండితిరును. ముక్కున కీసార్వమున కా పార్వ్యమున కెంతయైన భేదమున్నది. కుడిచేయి వాటముగలవాని ముక్కుకొన యెడమవైపున కొరగి యుండును. ఎడమచేయి వాటము గలవానిముక్కు కొన కుడివైపున కొరగి యుండును. చెవులమూటఁ జెప్పనే యుక్తతలేదు. రెండు నెప్పను సమానముగా నుండవు సరేకదా ఒక్క యాకారమునఁగూడ నుండవు. మన మేఛక్లను దఱచుగ శయనింతుమా యావైపున నున్నచెని రెండోదానికంటె భేదముగా నుండక తప్పదు. ఇంకఁ జెప్పని గూర్చి చెప్పెదను- మాటలాడునప్పుడుకాని, నవ్వింపప్పుడుకాని వైపెదవి పొచ్చుతగు లేక సమానముగా నెవ్వరికిని లేనదు. ఒకవైపునఁ గొంచెము తప్పువగ నొకవైపునఁ గొంచెమెక్కువగ లేదును. ఇంకఁ బండ్లసాభాగ్యమునుగూర్చి పలుకవలసినపనియే లేదు. పంటపైవు - రెండవవరుసపన్ను-మిట్టపన్ను- ఎగుడు దిగుడుపన్ను- గొగ్గిపన్ను- ఏటవాలపన్ను-ఖర్చుమృగపుంబన్ను-

గాడిదకాలిపన్ను- ఇటులెన్ని చెప్పవచ్చును. ఎన్ని యపస్మా రము లెన్ని గుఱకతవక లుండవలయునో యన్నియు వానిలో నున్నవి. ఇవి చాలవా? ఇంకనెన్ని చెప్పవలయును? కావున సమానపుఁగొలతల సంకల్ప స్వప్నవార్త-సృష్టిలో నది లేనేలేదు. సాందర్యతత్వము కొలవఁదగినది కాదు. కొలచుట కిది యేమి కొనుటివ్యాపారములానిదా? వదరపు టంగుళములనుబట్టి సాందర్యమును నిర్ణయించుట యెచ్చట నైననున్నదా? కంతపుఁ గొలత నుబట్టి గాయకుని గానమహిమను జెప్పవచ్చునా?

నాయనలారా! సాందర్యప్రకృతి యిటులున్నది- అది అందఱకును దెలియదు- అందఱకును దెలియును. మఱి యొక విశేషమేమనఁగా నందఱు సాందర్యవంతుల మనుకొనువారే. నిజముగాఁ బలుక నెవ్వరును సుందరులు కారు- నాయనలారా! ఇట్లంటినని మీరు కోపవదకుండు. మాసోదరమఁబలకు మఱింత కోపము వచ్చునేమోయని జడియుచున్నాను. అయ్యో! వారు నావైఁ గోపపడునట్లు నేను మాటలాడుదునా? అందఱు పురుషులు త్రీలుకూడ సాందర్యము కలవారే- ఈ మాట మఱింత కోపకారణమగు నేమో? మణికుంభమునకు మట్టికుండకు భేదము లేదా అని నన్నుధిజేసింతులేమా? భేదము లేదని నేను జెప్పలేదు. భేదమున్నది. కాని అది యొక భేదమా? శోభములలో మఱియొక జేనెఁడుపొడుపుతోడను- గన్నులలోఁ జంతాకంత యెక్కువ వెడల్పుతోడను- గాత్రచ్ఛాయలోఁ గాంతత గవ్వమెఱుంగుతోడను- నేమంత భేదము సిద్ధింపగలదు. ఇది సత్యమైన సాందర్యముకాదు- పరమార్థమైన సాందర్య మొకటి యున్నది. అది వైసారి చెప్పెదను. ఇప్పటి కిదియే చాలును.

ఓమ్ కాంతి శాంతి శాంతి.

స్వ ర హా ర ము

[శ్రీమతి, సోదరి లోలాదేవి వ్రాసినకథ]

"బిడ్డల అందచందాలు పోతున్నాయి. సబ్బులిళ్ల లయి పోయి నెలరోజులయినది. తెచ్చిపెట్టండని నెత్తిక నోరుపెట్టుకొని మొతుకున్నా తికాణా లేదాయెను. సబ్బులిళ్ల తేనివారు ఫేస్ పొడరు తెస్తారా? అని నోరుమునుకొన్నాను. చిన్నపిల్ల కాలిమేకో డొకటి పోయింది. ఎన్నిమారులుచెప్పినా లేకపోతే దానికి జోడువేయుటే మానుకొన్నాను. పండుగలు దగ్గరకు వస్తున్నాయి. మొన్న వీధిలోకి సిల్కుగుడ్డలు అమ్మచీనే కొన్నాము. ప్రాకులుకుట్టించుదామంటే లేకులేదు. ఆఖరుకు జడకు రిబ్బులు తెమ్మంటే-దానికిగూడా స్వదేశం విదేశం అంటున్నారాదా! తలనిరియబోనుకొమంటారా? దొరసాని బిడ్డలలాగుండే పిల్లలు-చిచ్చపుపిల్లలారే వుంటున్నార!! వాళ్లదాకా యెందుకు? జరిపేటించు తలపాగాపెట్టుకొని ఆలోపాకా లాంకొటు వేదికొని-పట్టించుకోవతి కట్టుకొని-కళ్లకు జోడు కాళ్లకు జోడువేసికొని- కోర్టుకు వెళ్లుతుంటే చూడ ముచ్చటవుండే వారు. అటువంటిది ఇప్పుడు-మోటుగుడ్డలు కట్టుకున్న మిమ్ముచూచానేకన్నులవెంట నీళ్లిస్తున్నాయి మీరు స్త్రీదేవీ మానుకున్నారన్న నాకు చింతలేదు. గాని మీరీముతుకబట్టుల కట్టుకోటం మాత్రం నేనుచూచి సహింపలేకుండా వున్నాను" అని భార్య అనగా-"శాంతానిజమే నీకు కష్టముగా నెవుండవచ్చును. కాని నానునన్నాక్షికి వ్యతిరేకముగ నేను చాలాకాయు వర్తింపఁ జాలకపోతిని- పారతంత్ర్యమున జిక్కిపలుపిలుగుల బడుమన్న భారతదేశమునకు నేదొకనాయకుండు లభ్యమైనాడు. ఆతని నూచనలు నాకు యుక్తిమగ గాన్నించినవి కావుననే యన్యు హామ్యుని యాజ్ఞను కష్టమైనను కరసాహించితిని. నీవు చిన్నతనమునుండి పట్టుములలో వసించి- మిమనుబడులలో జదివి-కొరసానులవద్ద కుట్టుపలల నేర్చుకొని-వారినింతర సంస్కరముచే- వారి వన్నెచిన్నెల నాగరికము నీకు బాగుగపట్టుపడినది. ఎరవు సామ్యులు లెట్టుకొనుటచే గగ్గిక యందమెట్లు నిత్యముగాదో విదేశవస్తువుల లెట్టుకొనుటచే గగ్గికయందము గూడ-వట్టి నిత్యముగాదు" అని పురుషోత్తము చెప్పుచుండఁగ నేనుపురుష మిత్రులు వచ్చి నేడు మాంపల్లెలో మద్యపానశేషమును గూర్చి గొప్ప యువన్యాస మీయవలయును. రమ్మని పిలుచుకొని పోయిరి- శాంత దోలొందోళిత చిత్తముతో నుండెను.

నేడు శాంతసోదరుండు వచ్చెను. అతను ప్రభుత్వ పక్షపాతి యనుటకన్న స్వాభ్యుపహుండుట మేలు. అతడే రాజకీయాందోళన దిశములలో ప్రభుత్వపక్షమునచేరి డిస్ట్రిక్టు మునము హోదా నందెను. మునముగారు- పురుషోత్తముని మరల స్పృహిచేయమని యెన్నోవిధముల చెప్పెను. కాని పురుషోత్తముడు సమ్మతించలేదు.

కాంత అన్నగారిచే తనకు గానైన వస్తువులన్నియు కొల్లగం దెప్పించుకొనెను. విదేశీకస్తువులన్నియు కొల్లగం దెప్పించుకొనెను. విదేశీకస్తువులతో నిండిపోయిన గృహమును జూచి-“దేవుని భార్య వ్యామోహమును రెంచి-పురుషోత్తముఁ డెంతో విషాదమునందెను- కాని కష్టానికి స్వాంత్య వాదయ గుటపెరి నాతఁడుభార్య నేమియు నులేదు.

3

కాంతా! నేడు రంగనాథుని దేవాలయములో శ్రీల సభ యెరు! వెల్లెదవాయని పురుషోత్తముఁడుభార్య నడిగెను. వెల్లెదను. నాకు నిన్న ప్రకటనకాగితముకూడ వచ్చినదని కాంత యనెను. కాంత నకనాగరిక యవతి. నేడు మధ్యాహ్న భోజ నములైనది మొదలు కాంతాదేవి కొంచెమైన విశ్రమింపవలెనని. కొమార్తె లిద్దరకు తలదవ్వి అర్థజడలువేసి మధ్యనీలకల్పపు పట్టు పేటుకట్టెను. అంటు వైటులోతో సోపుతో కనపడ మొగములు దుద్ది కుడిచెను. చెవియొక “జపానీసిల్-ప్రాక్” వేసి కాళ్ళకు “స్టాకింగ్సుబాడ్సు” తొడిగి మొగమున నింత వేసి పాదరీ రాయటతో వారి యలంకారము పూర్తిగావించెను. ఆనెలము తనగుడ వడిను గణముగ నలంకరించుకొని సభకు సిద్ధమయ్యెను. ఇంతలో కోచ్ బండి వచ్చెను. కాంత భవస్థిలతో గూడ నాతకటము నాగోహించి సభకు వెళ్లెను. విషాద స్త్రోమజ్వాలావృక్షమైన నారీమణులతో దేవాలయమునకువలెను నిండిపోయెను. అందొక పురుషుడొకచో నిలువఁబడి యుపస్థానించుచుండెను. అసహనోద్యమము-శ్రీల తోడ్పాటుఅనునది నాటి ప్రపంచవిషయము. ఉపన్యాసము బహు చక్కగనందెను. శ్రీలని కాబోలు ఉపన్యాసకుఁడు ప్రతి విషయమును విప్పివిప్పి చెప్పచున్నాడు. భరతవర్షము పూర్వ మెట్టి యాన్నత్యదశయందుండెనో ఎట్టి స్వతంత్రరాజ్యమై తన రాజనో, ప్రస్తుత మెట్టి హైస్థితియందున్నదో, విదేశీ యుల కెట్లు బానిసత్వము జేయుచున్నదో దేశపరిశ్రమలెట్లు నశించినవో, ప్రస్తుతము ప్రతి చిన్న కనువునకు గూడ భరతవర్ష మెట్లు విదేశములపై నాధారపడియున్నదో, అట్లాధారపడి యుండుటచేత ఇంకను దేశ మెట్టి హైస్థితికి వచ్చుచున్నదో- యుపన్యాసకుఁడు చక్కగ వివరించెను- కర్తక వ్యాజమున మన సంపదను కొల్లగ ననభవించుచు పాశ్చాత్యులు మనల నెట్లు నీచముగఁ జూచుచున్నారో తెలియఁజెప్పెను. కలనరాజ్యము లందు భారతీయు లెట్లు కడగండ్రఁబడుచున్నారో, పంజాబులో శ్రీలు బాంబరునెట్లవమానితులైరో, పురుషులెట్టి నిర్బంధములను మరణదండనను అనుభవించిరో, ఆతఁడు వివరించెను. నానాటం దెరిగి పోవుచున్న కానన పాశములు భారతీయుల కంటకుల నెట్లు దిగించుచున్నవో ఆతఁడు తెలుపఁచెను- భాగ్యవంతులయిన భరతవర్షములో ముప్పదిమాడుకొట్ల మంది బీదజను లెట్లు ములక మలమలమాడుచున్నారో నాతఁడెటుక పఁచెను- ఇట్టి దుష్టాస్థితినుండి భరతవర్షము విముక్తి నొందు టకు శ్రీలెట్లు తోడ్పడ గలుగుదురో వివరముగ తెలిపెను. తోడ్పడుటకు గట్టిగ ప్రబోధించెను.

ఉపన్యాసము సుమారు మూడుగంటలు పట్టింది- ఆ మహనీయుని ప్రసంగ కాళలమేమి గాని ప్రతిశ్రీయును మహా శ్రద్ధతో- తడవకదృష్టితో- నొక్కముక్కయైన బీరువోకుండ నాలించినది. ఆ ప్రసంగము నాలించిన సకల నారీహృదయ తేల్చ్రములందును దేశదృష్టి భాగుగ నాటుకొనెను. పంజాబు దురంతములు వినిపిండు ప్రతి శ్రీయొక్క కన్దలనుండి భావ్యకణములు రాలెను. కలనరాజ్యములలో తోటల యజ మానుల దురాగతములను వినిపిండు ప్రతి శ్రీ మోమునను రోహనలను ప్రజ్వలెను. అన్నిటి కన్న నుపన్యాసాంతమున నాలిండు దెప్పిన యీ క్రింది ప్రబోధవాక్యములే ప్రతి నారీమణి హృదయమునను కీలాక్షరములవలె కాళ్ళతములయ్యెను:- సోదరీ మణులారా! భారతదేశ విముక్తి మీ హస్తములందున్నది. మీ కోమలహస్తములు రాటుపు పిడుల నెప్పడు బట్టనో, మీ పవిత్రహస్తములు స్వర్ణాభరణముల నెప్పడు ధర్మముజేయనో, అన్నిటికన్న విదేశీకస్తు సంస్కర్షణ వనిన మీ పుణ్యహస్తము లెప్పడు జంతునో, అప్పుడే భారత దేశము శుభస్థితికి రాగలదు. ప్రాచీన భారతము నొకపరి సంస్కరింపుడు. ఎందఱు వీరపత్నులు ఎందఱు వీరమాతలు మీ హృదయముల విరాజిల్లెదరో మీరుగ్రహింపగలరు. అట్టి సంతతి జాగురు మీరు రాటుము త్రిప్పట విదేశీకస్తుముల వర్జించుట అను యీ స్వల్పత్యాగమును చేయలేరా?”

౪

ఉపన్యాసమును సభయును ముగిసినది. ఉపన్యాసకుఁడు వెడలిపోయెను. సభ్యు రాండ్రెల్లరు గృహోన్ముఖులైరి. వారిలో

మన కాంతగూడయున్న సంగతిని పాతకలోకము మరవరాదు. ఇపుడు కాంతవదనము వికాసహీనమైనది. ఉపన్యాసకుని వాగ్బాణ పరంపర కాంతహృదయమున గాఢముగ నాటింది. కాబోలును కాంత వెల్లెదనము దోషజేయు వదనముతో నింటికిబోవుచుండ నొక వృద్ధ యామెనుజూచి-వీరపెరాటాలు త్రిప్పేవారో యని యాతేపించెను. ఆ ముదుసలిమాటలు ‘గండసోపరి పిటకా సంవృత్తా’ అన్నమాదిరిగ ఆమె నెంత బాధించినోగాదా”

౫

నేడు గుంటూరు వెనుకటి గుంటూరువలె లేదు. ప్రతి వాకిటను శుభములగు పండితు-పచ్చరి తోరణములు - చక్కని రంగగల్లులు-వీరులపాదవున స్వాగతపటములు. ప్రతిబాలునినాస్త మునను జాతీయపతాకమే! ఆదాల్పవృద్ధము జయశబ్దమే!! ఇంత యాందోళన మెందులకో చెప్పగలరా? ఖగోద్రునివలె జననీ దాన్యనిమోచన దీక్షాక్రతుఁడు - కార్మిక జనకష్ట నివారకుడు- మద్యపానాది వ్యసన నిరూపన చణుఁడు - దౌర్జన్య రహిత సహాయనిరాకర బోధ్యమమునకు జనకుఁడు - కృతలక్షణుఁడు- సత్విగణ సంపన్నుడు-నగు-గాంధీమహాత్ముడు- నేడీపట్టణమును స్వపాదసంస్కర్షణమున పవిత్రముచేయును. ఇంతకంటె నేమి కారణముగలయును? గుంటూరునందలి శ్రీపురుషు లెట్లు సమాజేశ మైరి అందు మహాత్ముడు చెప్పివి మాడే మాటలు. కోటి రూపములు! కోటిగభ్యులు!! 20 లక్షల రాటములు!!! ఇంతే.

ఉపన్యాసమైనది. మహాత్ముడు - తిలక్ స్వరాజ్యనిధికి కొంగుబాచినాడు. ఆహా! ఏమనిచెప్పను? ఉత్తరక్షణముననే-మహాత్ముని కొంగులలో - ఒక స్వర్ణహారము దుమికినది - హారమన్న హారమా? ఆ యిదువరుసల స్వర్ణహారము! ఎవరా దానీకీ! ఎవరా సాధ్యి అని సభ్యులు ఆశ్చర్య విభ్రమములతో గొల్లుమనిరి. మహాత్ముడు ఎవరా? కాంతాదేవి యనెను. ఆహా! ఏమికాంత! కాంతాదేవి స్వర్ణహార మనేక కంఠాభరణములను, హస్త కంకణములను- అంగ శీయకములను-గలగల మని-ఒక్క నిమునుములో- వర్ణింపజేసెను. ఎంతయద్భుతము!! ఎవరికాంత్య మానము దినములకుఁ బూర్వము-తాను తనబిడ్డ లంకరించుకొను టకై- విదేశ పదార్థముల దెమ్మనిన కాంతయేనా?

మంత్ర శాస్త్రములు

(వెనుకటి తరవాయి)

పై చెప్పిగట్లు మాత్రమేగాక, తంత్రశబ్దమును ఒకమత మునకు చేరిన గ్రంథముదాయము అను నర్థమునందు ప్రయోగించుచున్నారు. ఈమతము చొప్పున వీరియందు నిగమాగమములు యామళదామరములు ఉద్దేశకత్తుపుటములు- మున్నగునవి యను చేరియున్నవి. కాని నాయెరిగినంతవఱకు వీనికి తంత్రములని పేరున్నట్లు లేదు. మత గ్రంథముల కన్నిటికిని మనము మొత్తముమీద తంత్రములనిగాని ఆగమములనిగాని పేరుపెట్టి అవిశేషముగ వ్యవహరింతుమేని - అప్పుడు ఆ వాఙ్మయమును నాల్గుభాగములుగా చేసి క్షయహరింపవచ్చును. మొదటిభాగము వేదములు, రెండవభాగము ఆగమములు - లేక తంత్రశాస్త్రములు, మూడవభాగము పురాణములు, నాల్గది స్మృతులు. ఈ విభాగమునందలి ఆగమములు - లేక తంత్రశాస్త్రములను వానిని ఆధునికులు ప్రామాణికములనుగా ఒప్పుకొనరు. కాని కొన్ని ప్రమాణములను చూపి అయ్యదియును ప్రామాణికములే యని ఇచట నిరూపింతుము.

మనుస్మృతికి వ్యాఖ్యానముల వ్రాసిన పండితులలో కుల్లూకభట్టు సుప్రసిద్ధుడు. ఆయన శ్రుతులను విభజించి ప్రదర్శించునపుడు “శ్రుతులు వైదికతాంత్రిక విభేదములచేత ద్వివిధము లని యుదాహరించినాడు. (వైదికీ తాంత్రికీ చేతి ద్వివిధా శ్రుతి రీడితా) ఇందలి తాంత్రిక పదము ఆగమములలోని మంత్రభాగమును సూచించుచున్నది- ఇట్లే శ్రీమద్భాగవతమునందు భగవానుడును- “నాయుపాసన వైదికతాంత్రిక మిశ్రభేదములచేత త్రివిధముగా నున్నదని” చెప్పియున్నాడు- దేవీ భాగవతమునందు తంత్రశాస్త్రము తక్కిన నిరుక్తాదులవలె నిదియును వేదాంగమే యని పేర్కొనఁబడినది- రఘునందనమిత్రులు వ్రాసిన అష్టావింశతి తత్వనిర్ణయము అను స్మృతిగ్రంథమునందుగూడ తంత్రములను ప్రామాణికములునుగా సంగీకరించుచున్నారు - ఒక్క అంగీకరించుట మాత్రమేగాక ఆ యష్టావింశతి తత్వములకును తంత్రశాస్త్రములందే తాత్పర్యముని సమన్వయించినారు. తనకు

పూర్వులగు శ్రీదత్తహరినాథ విద్యాధరులకు నిదియే భావ మని రూపించినారు-

ఇట్లే తాంత్రాపరిపము అనుపేరుగల మఱియొక తాంత్రిక గ్రంథమునందును - కలియుగమునందు తాంత్రికమత మొక్కటియే యెల్లఁగు నలంబించిందగును కాని తక్కిన వైదికమతములు గావు. అని నియమితమైయున్నది. ఇట్టిస్థితిలో తాంత్రిక వాఙ్మయ మధునాతన మనియు నవైదిక మనియు వాదము కలుగుట కెట్లు అవకాశము లభించి నని యడిగెదరేమో? కాని అందులకు సులభమగు ప్రత్యుత్తర ముండలేదా మన వాకికి? పాశ్చాత్య గురుత్వాధికత మగు పండితం మనస్తోత అనునది!

కాతేయుల మతగ్రంథములందు- కేల మొక్క వేద వేదాంతాంతర్గతములగు విషయములుమాత్రమే గ్రహింపబడుట లేదు. మఱియొకటిగా అభ్యవేదమునందలి యంతరకాండ పైతము తదంతర్గతముగానే లెక్కింపబడినది. ఈ యంతరకాండము నకే అనగా ఉపనిషత్సహిత మగు యంతరకాండమునకే సాభాగ్యకాండ మని మంత్రశాస్త్రమునందు పేరు. ఈ సాభాగ్యకాండమునందు అద్వైతభావముల సూచింపగల ఋక్సూలు - కాళితద్ధర్మాదులను తెల్పు నూక్తములు- కాళికాదుర్గా ప్రభృతులగు పరాశక్తులయొక్క మహిమను ప్రతిపాదించెడి యుపని షత్సూత్రములులగు కాంతిపాఠములును, మున్నగునవి కొల్లగా- సంగ్రహితములై యున్నయవి- సుప్రసిద్ధ కాళాచార్యులలో నొక్కఁడగు సదానందయతి ఈశోపనిషత్తునకు తాంత్రికపరముగా వేదవేదాంగాదులనుండి ప్రమాణముల నిచ్చుచు వ్రాసిన భావ్యమొక్కటి అయ్యుచున్నదికలదు. ఇతని యభిప్రాయము చొప్పున-నిగమాగమములు- రుద్రయామళాదులు- ఇవన్నియును వేదములే! వేదార్థబోధకము లని మన మనుకొను పురాణస్మృతి హాసాదులన్నియును తాంత్రికగ్రంథములనుండియే నిష్పన్నమైనవని యీయన సాధించినాడు.

సర్వవిద్యాసిద్ధిఁడను నామాంతరముచే, కాళమార్గరతులు తమ గురుపరంపరలో నొకరినిగా నెన్నుకొని పూజించుచుండిన సర్వానందనాథుఁ డను తాంత్రికపండితుడు తాను వ్రాసిన తాంత్రిక సర్వస్వ మను గ్రంథమునందు నారాయణోపనిషత్తునుండియును నారాయణీతంత్రము నుండియును ప్రమాణముల నుద్ధరించుచు - నిగమమునుండియే ఆగమము జనించినదని ప్రతిపాదించినాడు. సమ్మోహనతంత్ర మను మఱొక కుశగ్రంథమునందు - కేరళ సంప్రదాయము దక్షిణ మనియును అదియే వేదమార్గానుయాయు యనియును గొడ సంప్రదాయము వామమనియును (సర్వానందనాథుడీసంప్రదాయమువాడే!) గొడము నిగమానుసార మనియును ప్రతిపాదించబడియున్నది. ఇందువలననే అతడు నిగమమున కున్నతపదవి నిచ్చెనని మనవా రందురు. కాని ఏ సర్వతత్వసిద్ధిడు - ఏ సర్వ విద్యాసిద్ధిడు - అగు ఆచార్యు డీభేదమును కలిగించెనో ఆ ఆచార్యుడే- మఱికొంతగ్రంథము వ్రాసినవీటుట - ఆగమము నుండి యామళము వచ్చినదనియును, యామళమునుండి నాల్గు వేదములు వచ్చినవనియును వేదములనుండి పురాణములు- పురాణములనుండి స్మృతులు - ఇట్లే తక్కిన శాస్త్రములు వచ్చినవనియును వ్రాయుచున్నాడు. ఒక్కవ్రాయుట మాత్రమే గాక విద్యాబిక్షణములకు పాఠమితిని ఏర్పరచునపుడు విదు నిగమము లనియును అరవదినాలుగు ఆగమము లనియును నియమించుచున్నాడు. మనలో కొందఱు కిష్కడు నాల్గువేదములును యామళములనుండి పుట్టినవను సిద్ధాంతము క్రొత్తగను వింతగను కన్నట్లునుగాదా! సర్వానందనాథుడీవిషయమున నేమనుచున్నాడో పరికింపుడు. ఆయన తన మతమునకు సబలముగా నారాయణీతంత్రమునుండి ఇట్లు ఉద్ధరించి ప్రదర్శించుచున్నాడు:-

రుద్రయామళ సంజాతః ఋగ్వేదః పరమోమహాన్
విష్ణుయామళ సంజాతః యజుర్వేదః కులేశ్వరి
బ్రహ్మయామళ సంజాత స్సామవేద మతం శివే
శక్తియామళ సంజాత మధర్వపరమం మహత్.

అర్థము:- దేవీ! ఋగ్వేదము రుద్రయామళములనుండి యును, యజుర్వేదము విష్ణు యామళములనుండియును, సామ వేదము బ్రహ్మయామళములనుండి పుట్టినదనియును అధర్వవేదము శక్తి యామళములనుండి పుట్టిన దనియును - ఇందు అధర్వము గొప్పదనియు తెలంతును.

ఈ యుద్భృతగ్రంథ సందర్భమువలన - వేదవేదాంగాది సమస్తవిజ్ఞానరాశికిని తాంత్రికవాఙ్మయమే ఖనిస్థాన మని బోధపడుచున్నది కదా! స్థితి యిట్లుండగా - ప్రకృతము కొందఱు బుద్ధిమంతులు - మంత్రశాస్త్రములును తద్వాఙ్మయమును వారి యాచారపరంపరయును - అవైదికము లనియును అనాచార భూయిష్టము లనియును ప్రసంగించుచున్నారు. (సశేషము)

విదేశ వస్త్ర విహారము

(1)

ఆదేశములకు ప్రత్యుత్తరము - ఉద్యమ విముఖుల లేనిపోని వగవులు

బొంబాయి ప్రజలకు వస్త్రాలలో కష్టములు అనుభవించుచున్నారని తెలుసుకుంటే... ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని వస్త్ర విహారము విషయమున...

విదేశ వస్త్ర విహారము ప్రభుత్వమునకు తెలిసినది... ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని వస్త్ర విహారము విషయమున...

మంజులకు వస్త్రాలలో కష్టములు అనుభవించుచున్నారని తెలుసుకుంటే... ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని వస్త్ర విహారము విషయమున...

బట్టల వస్త్రాలలో కష్టములు అనుభవించుచున్నారని తెలుసుకుంటే... ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని వస్త్ర విహారము విషయమున...

విదేశ వస్త్ర విహారము ప్రభుత్వమునకు తెలిసినది... ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని వస్త్ర విహారము విషయమున...

ఇదే మంచి సమయము... నీమకములలో పుష్పరాగముల కెంపుల బంగారునగలున్న వేల సరసముగాను పని శుద్ధముగాను దొరుకును...

వాతావరణ స్థితి

1921 సం. ఆగష్టు నెల 18-న తేది వాతావరణము

Table with 6 columns: వాతావరణ స్థితి, గరిష్ఠ ఉష్ణోగ్రామము, కనిష్ఠ ఉష్ణోగ్రామము, వర్షపాతము, వర్షపాతము, వర్షపాతము. Rows include గోదావరి, విశాఖపట్టణము, కాకినాడ, బందరు, గుంటూరు, నెల్లూరు, మద్రాసు, మైసూరు, అనంతపురము, బళ్లారి, కర్నూలు, కడప, తెలంగాణ, కోయంబటూరు, మైసూరు, నెల్లూరు.

వాతావరణ స్థితి ప్రదేశములందు కొంచెము మెచ్చును. మెచ్చునట్లు మాత్రము కొంచెము తగ్గును. సర్వములలో ఒక మోస్తరుగా మెచ్చును. బొంబాయిలోను సర్వములలో ఉత్తర భాగమునందు మామూలుకంటె కొంచెము తగ్గును. తక్కిన ప్రదేశములలో దానికంటె కొంచెము మెచ్చునగా నుండెను. మదరాసు బొంబాయి రాజధానులలో ఉష్ణము కొంచెము మెచ్చును. పశ్చిమ భాగమున దత్తమండలములలోను మధ్యమెచ్చును. మామూలుగానే యుండెను. దక్కనులోను సర్వములలోను మామూలుకంటె కొంచెము తగ్గునగా నుండెను. ఇతర ప్రదేశములలో కొంచెము మెచ్చునగా నుండెను. సర్వములలోను దత్తమండలములలోను మైసూరులోను కొరమాండల్ తీరములలోను కర్ణాటకములలో కొన్ని భాగములందును పగటి మువ్వత మామూలుకంటె కొంచెము తగ్గును. ఇతర ప్రదేశములందు కొంచెము మెచ్చును.

ఎస్ ఆర్ హెచ్ పబ్లికేషన్స్. వాతావరణ కార్యక్రమము. Approved Telugu Science Publications. తెలుగు వస్త్ర విహారము 0 11 0, జంతు విహారము 0 12 0, కవిత్వ విహారము, ఆరోగ్య విహారము 0 13 0, వాణిజ్య విహారము 0 12 0, నయము - వ్యక్తగణితము 0 15 0, స్వేచ్ఛ - తత్వగణితము 0 18 0, సిక్స్-హిందూ ధర్మశాస్త్రము 0 12 0.

మద్రాసు అందు సదరక మరాటా
రైల్వే కంపెనీ (లిమిటెడ్)

(ఇంగ్లాండులో ఇంకా స్థాపించబడినది)

నోటీసు

1921వ సం॥ రం కృష్ణాపుష్కరము.

జిల్లా మునిసిపాలిటీల అట్టు గతసంవత్సరము ఈ దినము తెలుపుచున్న ప్రకారము యాత్రీకుల సుకమును సమూహములుగా పర్యాయముగా అనుమతి నిచ్చియున్నాడు.

మూడవతరగతి ప్రయాణీకుడు సభరు 1 కి 0-1-0 ఇంటర్క్లాసు ప్రయాణీకుడు సభరు 1 కి 0-1-0 రెండవతరగతి ప్రయాణీకుడు సభరు 1 కి 0-2-0 మొదటితరగతి ప్రయాణీకుడు సభరు 1 కి 0-4-0 బెడవాడకు 20 మైళ్ళు దూరమున్నవారికి ఈ కన్న ఉండదు. బెడవాడనుండి 30 మైళ్ళకు అవలనుండు స్టేషనులకు పోవునప్పుడు రిజి వచ్చునప్పుడు యాత్రీకు లందరును 1921 సం॥ రం ఆగస్టు నెల 15 వ తేదీనుండి సెప్టెంబరు నెల 7 వ తేదీవరకు ఈ సుకము చెల్లించవలయును. 15-8-21, 7-9-21 తేదీలలో ప్రయాణ మొనర్చువారు కూడ యీ సుకము నియ్యవలెను.

మద్రాసు గవర్నమెంటువారి కోరికప్రకారము ఈ యాత్రీకుల సుకము రైలు చార్జీతో కూడనే వసూలు చేయబడును.

యాత్రీకుల సౌకర్యార్థమై సర్వారాత్రుచేట, ఉండవల్లి స్టేషనులకు మధ్య స్టేషన్లు బండ్లు పోవుటకు ఏర్పాటుచేయబడినది. మునుపు కృష్ణా కాలువప్రక్క అని పిలువబడుచుండినదానికే ప్రస్తుతము ఉండవల్లి అను నామధేయ మీయ బడినది. ఇది కృష్ణానదిగట్టునకు మిక్కిలి సమీపమున నున్నది. ఉండవల్లికి ఈ స్టేషను బండ్లు లో ప్రయాణ మొనర్చునట్టి వారికి మాత్రము రిటర్న్ టికెట్లు యియ్యబడును.

ఆంధ్రదేశము మాద ముందుకు వచ్చుచున్నది.
స్వదేశ హస్తనిర్మిత వస్తువులు.
గట్టిపని! వెల సరసము!!

ప్రకృతమైన ఉక్కుతో తయారచేయబడు చున్న చిన్న, పెద్దలైజుల మదకచాపలు, పేనాకర్లు, పైలాయి కట్టలు, విభిన్న విశేషముగా నేసి తయారుచేయబడు చున్న అన్ని నైజులు యిత్రి కప్పుతాళములు, ఇనుప కప్పుతాళములు, ఇల్లికి యినుము కలిపిన కప్పుతాళములు, మంచి తాళములతో బంపి బస్తుచేయబడిన యినుపపెట్టెలు వగైరా సామానము మా కర్మాగారమున తయారగుచున్నది.

దరఖాస్తులకు ప పిన ధరలు తెలుపబడును.
వర్తకులకు సరఫరాకరణ కమిషను నియమము.
తంబి చివనామా: బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో.,
"ఇండస్ట్రీసు" కట్టర్లు అండ్ లాక్ సేకర్లు etc
కెల్లాపురం. (గోపాళి జిల్లా) వెల్లాపురం.

Vani Press, Bezwada.
తెలుగు, ఇంగ్లీషు, హిందీ, ఉర్దూ,
నేపాలీ, అరబిక్ లో అచ్చు పుస్తకాలు,
బైండుపుస్తకాలు, రబ్బరు స్టాంపులు, ఎంగ్రేవింగు
రమ్యముగ సరఫరాకరణ చేయబడును.
కవర్లు, కార్డులు, కాగితములు చపుకగా
తయారును. ఒకసారి పరీక్షించి చూడండి
వాణి ప్రెస్, బెజవాడ.

మద్రాసు అల్లరుల
విచారణ సంఘము

సృష్టకారము ఉదయము.

మద్రాసు, ఆగస్టు 12:- ఈ దినము ఉదయము 11 గం 1 నిమిషములకు విచారణ ప్రారంభమయ్యెను.

జి. పి. లోబోగారి సాక్ష్యము

జూన్ 29 వ తేదీ సాయంత్రము, జూలై 1 వ తేదీ, 2 వ తేదీ ఉదయము, 3 వ తేదీ సాయంత్రము నే నచ్చటికి వెళ్ళితిని. గుడిసెలు కాలిపోయిన స్థలములకు నేను స్వయముగ వెళ్ళితిని. ఒకవృద్ధశ్రీ దేవాము కొంత కాలిపోయినట్లు నేను చూచితిని. బాంబుపడిన ఇల్లును నేను చూచితిని. చెరువుకు తూర్పువైపున ఒక పెంకుట్టుమీద బాంబు పడినది. మరుగేకా అను అగ్నివానిని ఇల్లు కొన్ని పెంకులులేచి పోయి యుండెను. అచ్చట ప్రజలు గుంపులు గుంపులుగా చేరియుండిరి. శ్రీమంత్రిగారు నాయుండిరి. పురుషులు శ్రోధాశులై యుండిరి. వారందరు అది ప్రాణహతకర్మ అని నాకు తోచినది. బాంబు పడిన ఇల్లు ఇది అని ఒకడు ఒక ఇంటిని చూపెను. ఈ ఇంటిమీద బాంబుపడి నట్లు నాకు తోచెను. ఆ యింటికప్పులా ఒకరంధ్రము పడినట్లుండెను. దానిచుట్టును పెంకులు చెరిగి పడియుండెను.

జూలై మొదటి తేదీ సాయంత్రము నేనచ్చటికి 8 గంటలకు వెళ్ళితిని. పోలీసుకమిషనరుగారు, లేబరుకమిషనరుగారు, పోలీసు డిప్యూటీకమిషనరుగారు నేనును మహమ్మదీయుల నాయకులతో మాట్లాడుటకు వెళ్ళితిమి. నేను ఒక నాయకునితో మాట్లాడుచుండగా, నాకు అగ్ని బాల్స్ కొంతదూరములో నగ పడెను. మహమ్మదీయు లాగ్లాతి ఏలాటిగలభా చేయకుండ చూడవలసినదని నేనాతనితో చెప్పితిని. మంటలకు సమీపమున 2 కేలమంది ప్రజలగుంపు ఉన్నట్లును, మంటలను చల్లార్చుటకు ఇంజన్ కావలయునని ఒక పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు వచ్చి కమిషనరుగారితో చెప్పెను. పోలీసు స్టేషనుమీద పడితే ప్రజలమీద ను కాల్పుటకు నేను సెలవియ్యవలసినట్లు పోలీసువారుగారి ముగ్ధులకు తెలియగా మనస్థితి గోడ మీద నెక్కుచుండిన యెడల, నా ఉత్తరపులు పొందకుండ నే కాల్పునచ్చునని నేను చెప్పితిని. ఒకడు, ఇద్దరు, ముగ్ధులమాత్రమే గోడవైకి ఎక్కిన యెడల, వారిమీద కాల్పుకముందు హెచ్చరికచేయవలసినట్లు నేను చెప్పితిని. గేటుమీద పడినయెడల, ప్రజలను కాల్పునచ్చునని నేను చెప్పితిని. 8 గం 25 నిమిషములకు ఇన్స్పెక్టరు మాదగరకువచ్చి 3 కేల ప్రజలగుంపు 5 కేలకు వెలికిపోవచ్చుననియు, స్టేషనుమీద పడుటయేగాక విరోధి యనుట గృహములను నాశనము చేయవచ్చునని చెప్పెను. పోలీసులబలము చాలానా యని ఆతడు వెల్లిగారిని ప్రశ్నించెను. నై ని కుల ను పిలిపించ వచ్చునని ఇన్స్పెక్టరు నార్తగారు నూచించిరి. నే నందుల కంగీకరించితిని. విరోధియనుట మిల్లుల గృహములను రక్షించుట అత్యవసరమని నేను తలచితిని. 8 గం 45 నిమిషములకు 200 సైనికులను, కుకామలతో సహా పంపవలయునని నేను లేఖరాని నైస్యాదికారికి ఉంపితిని. ఒక ఇన్స్పెక్టరు ఈ లేఖను తీసికొని మోటారుబండిలో వెళ్ళెను. నా జాబు చేసిన కత్తిరామే సైనికులు బయలుదేరినవచ్చిరి. వారు 10 గం 30 నిమిషములనుండి అచ్చట చేరిరి.

పులియంతోపు రస్తాలో ప్రజల కేలాటి ఉదేకము లేకట్టి నాకు తోచినది. నేను మొదటి దీపపు ప్రంభము దగ్గరకు ఒంటరిగా వెళ్ళితిని. అచ్చట ప్రజల సెకమంది చేరియుండిరి. మంటలవద్ద 200 మంది కంటే నెక్కులేరు. ఒకరిద్దరుపోలీసుల నచ్చటికి బంపినబాగుండునని నేను చెప్పగా, సబ్ ఇన్స్పెక్టరులలో నొకడట్లుచేయుట ప్రాణములను గోల్పోవుటకేయనిచెప్పెను. 5, లేక 6 మంది పోలీసులు నాదగ్గరకు వచ్చిరి. అచ్చట ప్రజలగుంపు 100 అని ఒకడును, 400 అని ఇంకొకడు చెప్పిరి. ఈ ప్రజలవద్ద కత్తులు మున్నగు ఆయుధము లుండెను కాలుచున్న పాకలు అగ్నిదాని డులచని ఒకడు పలికెను. కాదు, మహమ్మదీయులని, తమిళులని మరయొకడు చెప్పెను. వారు మనుష్యులను కొంతదూరము చూడగలిగిరి. నేను వారిని వెల్లిగారి దగ్గరకు గొనిపోతిని. వారు చెప్పిన విషయములను తిరిగి చెప్పమనగా, వారు చెప్పిరి. మొదట ఇన్స్పెక్టరు పలికిన పలుకులు అతిశయోక్తులని నాకు తోచినట్లు నేను వెల్లిగారితో చెప్పితిని. ఆ హెడ్ కాక ప్లేట్ ఒక మహమ్మదీయుడు. అతని డూరు పేరు నాకు తెలియదు. అచ్చట 50 మంది రిజర్వుపోలీసు లుండిరి.

నేను స్టేషనుదగ్గర కొంతసేపుండి పులియంతోపు రస్తామీద చెండవ దీపపు ప్రంభము దగ్గలకు వెళ్ళితిని. నా చుట్టు 50 లేక 60 మంది చేరిరి. నేను ఒంటరిగా వెళ్ళితిని. పోలీసులు లేకుండవచ్చినయెడల వారు నన్ను చుట్టబద్ధగలకుటనికొని వెళ్ళెదమని చెప్పిరి. వారు మహమ్మదీయులు. నేను కొంచెము నేపు తాళిరచ్చెదనని చెప్పి ఈ విషయము వెల్లిగారితో చెప్పితిని. నేను మరక్షితముగా నుండగోరయెడల నచ్చటికి వెళ్ళగూడదని వెల్లిగారు చెప్పిరి. మాయయగారుమాడ నాతో నట్లే చెప్పిరి. నే నంతట వెళ్ళకుండ నిలిచితిని. నేను వారిలోమాడ స్టేషనుకు వెళ్ళి, వారిని విడిపించి ఒంటరిగా వెళ్ళుట బాగుండదని తలచి నిలిచి పోయినాను. నే నంతట వెళ్ళి మహమ్మదీయులలో రానని చెప్పితిని. ఇన్స్పెక్టరు హంకింసకగారిని గురించి వారు కఠినవాక్కులు పలికిరి. మరుసటి ఉదయమున వారు నాతో మొరపెట్టుకొనవచ్చునని చెప్పి నేను వెళ్ళితిని. కొందరుపోలీసులు నాదగ్గరకు వచ్చిరి. వారిలో నొకనికి మెడమీద తుపాకీ ఉంచుదెబ్బ తిగిలియుండెను.

అంతట నైనికులు వచ్చిరి ఇచ్చటి పరిస్థితులను మేము వారికి నర్థించిచెప్పితిమి. పోలీసులు కాల్పుననుష్యులు కార్మిక సంఘభవనమును గుండవచ్చు నని హంకింసకగారు నాతో చెప్పిరి. రాత్రి 10 గ 15 నిమిషములకు కొందరును, 11 గ 15 నిమిషములకు మరికొందరు నైనికులును వచ్చిరి. 50 మంది కార్మిక సంఘమువారి భవనమునుండిట్లు ఇన్స్పెక్టరు హంకింసకగారువచ్చి మాతో చెప్పగా, మేము 50 మంది రిజర్వు పోలీసులతో కూడ కార్మిక సంఘ కార్యాలయమునకు వెళ్ళితిమి. బయటి తలుపులు లోప. తాళమునేసినట్లుండెను. మేము భవనము నంతటిని వెదకితిమి. ఒకటిరెండు గదులకు తాళములు నేను బడి యుండెను. తాళమును పగులగొట్టెద మని పోలీసు అధికారి ఎవ్వరో చెప్పగా, నేను వలదండని. మేము ప్రజలను పట్టుకొనుటకు వెళ్ళితిమి. టిపాకు లచ్చట దాచిపెట్టబడిన వా యని మేము తరువాత సంజేహించితిమి. వెల్లిగారు కూడ అచ్చటికి వచ్చియుండిరి. తాళములు నేనుబడియున్న గదులను మరుసటి ఉదయము వెదకవచ్చు నని నేను చెప్పితిని. మేమంతట మార్చెట్టులొనికి పోతిమి. అచ్చట సహారా చేయువాడుతప్ప ఇతరతెవ్వరునులేరు. మేము 11 1/2 గంటలకు స్టేషనుకుండి బయలుదేరకమునునే అగ్ని బాల్స్ వెలుగు తగ్గెను. మేమంతట పులియంతోపు రస్తామీదగా వెళ్ళితిమి. అచ్చట ఒక కాకిలి ముందర 6 గురు మనుష్యులు చేరి యుండిరి. వారిని ఇంటిలోనికి పొమ్మని పోలీసులు కఠినముగా బలకగా నేను విచారించితిని. మేము అంతట కాలినగుడిసెలను నూచుటకు వెళ్ళితిమి.

మే నుచ్చట నుండగా నైనికులనుండి రెండుకుపాకిగుండ్లను కాల్పునట్లు నేను వింటిని. ఒక మనుషుడు ఒకసంధు గుండ పరుగెత్తినట్లు నాతో ఎవ్వరో చెప్పిరి. నేనుమాత్రము అల్లు ఎవ్వరుపరుగెత్తుటను చూడలేదు. మేము అచ్చటికి వెళ్ళి చూడగా నచ్చట ఎవ్వరులేరు. ఇద్దరు ముగ్ధురు గాఢనిద్రపోవుచుండిరి. అచ్చటిశ్రీల నడుగగా, వా రొకనిని చూపిరి. మేనుచ్చటనడుగుటను విని వాడు నిద్రలేచి యుండవచ్చును. పోలీసులు కఠినముగ మాట్లాడిరి. కఠినముగ మాట్లాడి ప్రయోజనము లేదని నాభావము 50, సపదములు తమిళభాషలో వాడబడినది. ఆచూకులు నాకు భూపకములేవు.

మే నంతట స్టాటరుచాను గుడిసెల వద్దను వెళ్ళితిమి. అచ్చట పాకలన్నియు కాలిపోయెను. ఇది అగ్నిదానిడు లగుడిసెలని ఇన్స్పెక్టరు హంకింసక నాతో చెప్పెను. అసిధి కొనను ముగ్ధురునుష్యులుండిరి. వారిలో నొక డొకదీపమును పట్టుకొనియుండెను. మేము వారిదగ్గరకు పొయ్యెటప్పటికి, వారదృక్కు లైరి. పోలీసు ఉద్యోగులలో నొకడు అచ్చటి ఇండ్లవా కిల్ల యుండు తడి కల సులా గి సార చేయుటకు యత్నించగా, నేను నివారించితిని. మే నంతట తిరిగి స్టేషనుకు వచ్చితిమి. నేను 2 గంటలకు నాఇల్లు చేరితిని.

మరుసటి ఉదయమున 7-80 గంటలకు నేను పోలీసు స్టేషనుకు వెళ్ళితిని. అప్పుడు మంటలు చల్లార్చబడుచుండెను. అప్పుడచ్చట ప్రజలెవ్వరు చేరియుండలేదు. అప్పుడొకగుడిసెకు నిప్పంటుకొనెను. ఇద్దరు పోలీసులు ఆగుడిసెలోని సామానులను బయటపెట్టుటకు యత్నించుచుండగా, నలుగురువచ్చి వారికి సహాయము చేయసాగిరి. ఇచ్చట మాత్రము పోలీసువారి మీద సేరములు మోపుటకు నీలులేదు.

నేనంతట పులియంతోపుకు వెళ్ళితిని. అక్కడనుంచి స్టేషను చేరితిని. నాతో మాట్లాడినవారు, మహమ్మదీయులును, అగ్నిదాని డులును-వారి పాణములను సంరక్షించవలసినదని వారు సాక్షిం

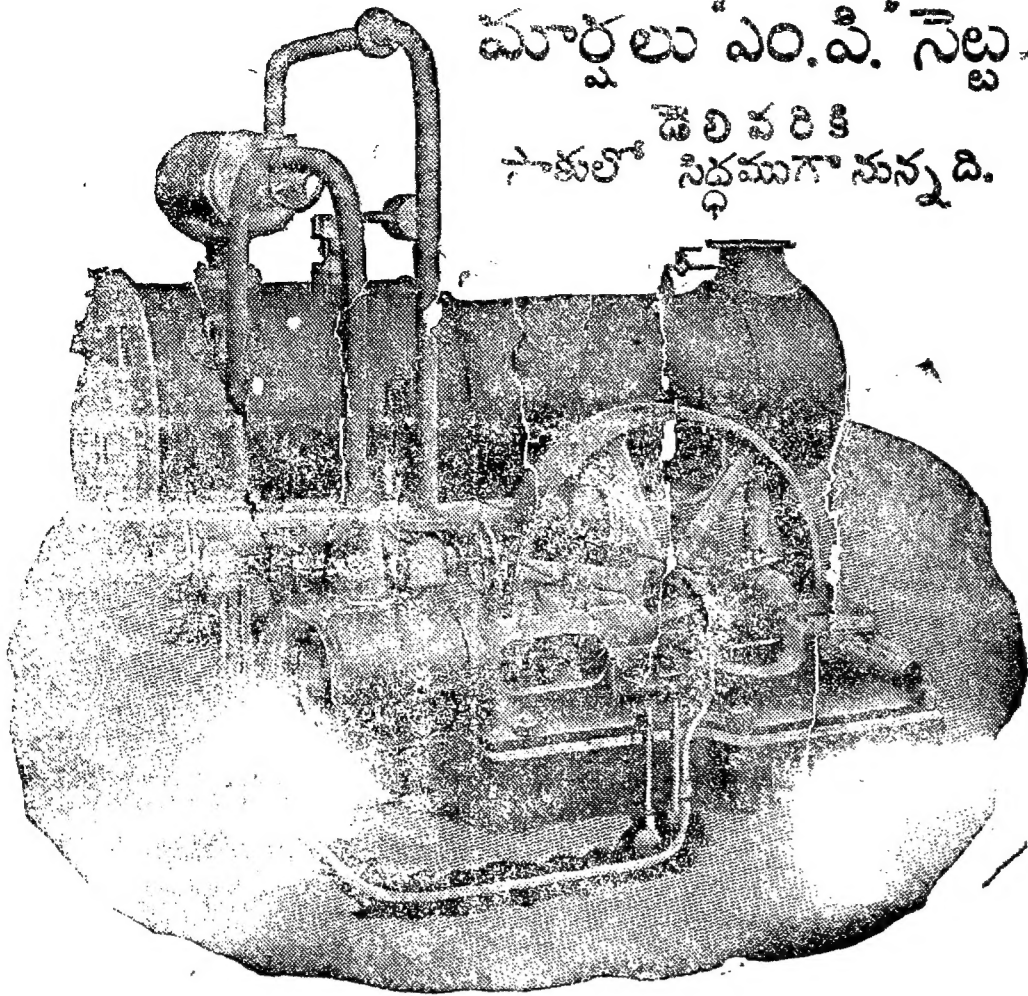

మార్వలు "ఎం.పి." నెట్టు

డెలివరీకి
సాకులో సిద్ధముగా నున్నది.

బాయిలర్లు, ఎంజిను, నూవర్ హీటరు, స్టీం, వాటర్ వై వంగు మొదలగువాటిలో వయిన ఉండునది మార్వలు "ఎం. పి." మార్తి నెట్టు రేయిల్-వివరణము ధరలకు ఇతర వివరములకు ఈ దిగువ చిరునామాకు దరఖాస్తు లంపుకొనవలెను.

1808

మార్వలు సన్ను ట్ కో (ఇండియా) లిమిటెడ్

కాశ్ మిన్: బెలూచా, తిలూచా.

నెం. 9 సెకండు లైను బీచ్, మదరాసు.

అమృతాంజనము

ఈనొచ్చుటకు ప్రసిద్ధి కెల్గినది. ఇది వివిధమైన వ్యాధులకు మూలముగా అమృతాంజనమును వాడె వలె చికిత్సమున కయ్యునున్నది. మొత్తం ధర 0-10-0 అణాలు.

మోహినిలైలము

సీసా 1-8 0-12-0.

తామరలైలము

శబ్ద 1-8 0-8-0

పండ్ల పొడి

శబ్ద 1-8 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో,

బొంబాయి - మదరాసు.

ఇదివరకే వెలువడినది.
ఇప్పుటికి చాలా ప్రజలు
ఈ ఖర్చు పడినవి.

తిలకుగారి జీవితము
సంపూర్ణోపన్యాసములు

త్యేకచదు.
స్వరాజ్యము
సంపాదించుడు.

(ఈరూపి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రజలకు అనుకూలముగా వాగ్దేవతావ్రత పంతులుగారు
దీని వెంటయూ ప్రకటించుచు వాగ్దేవతావ్రత పంతులుగారు ప్రకటన కలదు.)

ఇందు మత, రాజకీయ, సాంఘిక సారిశాస్త్రముల విద్యాది విషయముల గూర్చిన యుపన్యాసములు 40 కలవు. చక్కని జీవితచారిత్ర గలదు. ఇట్లెక్కువలెనాలోనూ, గ్రామ చావల్లోనూ ప్రజా ప్రయోజనమునకు చదివి వినిపించి దగినది. అక్షరజ్ఞానమున్న ప్రతివాడికిన్ని విషయము చక్కగ బోధ పడును. 425 పుటల గ్రంథము. ఈ యుపన్యాసములను ధరించిన తిలకు మహనీయుని జీవితసారము ప్రజలకు తారకము. మూలకొండ సత్యవారాధిరాజాస్త్రి బి.వి గారిచే రసవంతముగ వ్రాయబడినది.

తెల రావరు లైండు రు. 2-0-0, అట్టలైండు 2-4-0. పోస్టేజీ వేలు.

సలయవారు:- ఆంధ్రప్రదేశ్ కాంగ్రెసులక్షణము, 7, తంబు కెట్టిపేథి మద్రాసు.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి

(647) సెక్యూరటీ కేసు (1437)

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-8 రూ 0-14-0.

పండిత మదనమోహన మాధవ్య

గారి జీవితము, పంజాబు ఆల్లరి

ప్రతి 1-8 రూ 0-8-0.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు ఆంధ్ర కన్య,

292, ఎన్.ఎస్.ఆర్, కాన్పూరు. ఈ

కంటి అగ్రాహరము-కాన్పూరు, మదరాసు.

మలయచందనము

గనేరియా అను తెగరోగమునకు తోచును.

కళ్ళకురేడు. కిరారీలో కురేడు. ఎలుపు, కెలుపు, కచ్చు అను మూడు విధముల తెగరోగమును మూడు రోగాలలో మాన్పును. స్త్రీలకు మూల వ్యాధులకు కూడ ఇది రాశోపశమము.

శబ్ద 1-8 రూ 2-4-6

1 చంకిశి (మలయచందనమున కలసాసము) కేసు 3-0-0

1251

ఋతుశోధక

ఋతుశూలము నున్న గుర్తొక్కరకు రోగములను శో గొట్టి సంశాసము నొసంగు చింతామణి. ధర్మా 2-0-0

ప్రీ యూషము

కాఫీ, టీ, శోకోలకు బదులు. మంచి గువానను గుణము గల ఆయుర్వేదయోగము. ధర్మా 0-12-0

గంధర్వభార్యసే, రాయవరం, (గోదావరి.)

మిక్కిలి వున్నదేకేసుగు యిండియా శేకమునందు మెదడునకు చలన గలగుటకు సుమాంద్యము వదలుటకును ప్లాకేట్ కి హెచ్చుటకును కలవెండుకలలు పుకుగ్రముగ నిగనిగలాడుచుచుటకును ప్రతిస్త్రియును పౌత్రపుత్రులను ముఖ్యముగా

కామినియా ఆయిలు (రిజిస్టర్)

కలవెండుకలకు నూతన సౌందర్యమును కలిగించి దానిని బాగుగా పెంచుటకు తగిన శక్తి కలనూనెయందు కలవు. చుండును పోగొట్టును. శిరోజములకు పట్టు వంటి మెత్తదనము నిచ్చును. మెదడునకు చాలచల్లదనమును కలిగించును. పని మెండ గుటలన కండ్లకు కలుగు మాలిన్యమును పోగొట్టి నూతన కాంతిని కలిగించును

కామినియా ఆయిలు కలనూనె అన్నిటిలోను శ్రేష్ఠమైనది. స్త్రీలకును పురుషులకును, నెక్రమండికి మహోపకారము మొనరించినది.

నేడు దీని నుపయోగించిచూడుడు.

తెల 2శబ్ద 1-0-0 ని. పి. చార్జి 0-5-0 అణాలు.

మూడుబుడ్లు 2-10-0 ని. పి. చార్జి 0-12-0 అణాలు

సోర్ ఏజెంట్లు.

ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికలు కంపెనీ.

D 126 W 100.

155 బామ్యునుసీడు, బొంబాయి.

